

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMAGT VAN NEDERLAND EN INDIË.

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein der Infanterie.
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Hoogere
Krijgsschool. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren. A. ETERMAN, 1e Luitenant
der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715.
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

104de JAARGANG

No. 3

MAART 1935

INHOUD.

	Blz.
Omwervingen op het gebied van de luchtverdediging, door W. F. SILLEVIS....	98
De techniek van den staatsgreep, door Dr. M. H. H. FRANSSEN.....	105
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht.....	113
De voortgezette opleiding van reserve-officieren, door H. J. J. W. DÜRST BRITT..	114
Optreden van het bataljon bij het vertragend gevecht, door C. J. A. VAN DER HEEM	120
Nieuwe Uitgaven	130, 134
De verdediging in verleden en heden, met een blik in de toekomst, door M. R. H. CALMEIJER	131
Davison 3" All-Purpose Gun	133
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	136
Uit de Vakpers	141

OMZWERVINGEN OP HET GEBIED VAN DE LUCHTVERDEDIGING

DOOR W. F. SILLEVIS,

Kolonel der artillerie.

Een Fransche Minister van landsverdediging heeft eens tijdens een déjeuner met Militaire Attaché's de volgende, niet onvermakelijke omschrijving gegeven van leger, marine en luchtmacht:

„L'aviation a pour elle l'orgueil de la jeunesse et cette sensation d'être la nouvelle reine des batailles. Elle aspire à fixer sa majesté.

La marine est une vieille illustre dame, qui — en dépit de trois siècles d'histoire — ne néglige pas de suivre la mode et accepte peu volontiers qu'on la lui apprenne.

L'armée de terre est un club plus composite, mais plus puissant et qui tend volontiers par ces temps de trusts à absorber ses voisins ou à leur imposer sa doctrine ou sa politique.”

Al heeft deze uitlating (niet erg gunstig en eerlijk voor het leger) voornamelijk betrekking op den toenmaals in Frankrijk woedenden strijd om volkomen zelfstandigheid van het luchtwapen, zoo geeft zij toch een aardig beeld van de verhouding van deze drie grootheden. Vooral de uitbeelding van de luchtmacht is karakteristiek: Overal — ook in ons land — is het luchtwapen de onstuimige jeugd, die vol enthousiasme voor zich opeischt een voorname plaats bij de landsverdediging.

Een dergelijk jeugdwapen is uiteraard de moreele en materiele stuwkracht van een weermacht en als zoodanig voor elk land een kostbaar bezit, al kan nu en dan de waarschuwend stem van de veel oudere medestanders, marine en leger, niet worden gemist.

Het zijn deze gedachten, die me telkens weer bezighouden, wanneer ik me verdiep in de tactische en strategische waarde van den luchtoorlog; niet alleen van den allesbeheerschenden luchtoorlog zooals de Italiaansche Generaal DOUHET dien heeft afgeschilderd, maar ook van den luchtoorlog, die een klein land als Nederland zal hebben te voeren als onderdeel van de landsverdediging.

De luchtstrijd heeft eenige bepaalde kenmerken, die haar doen verschillen van den oorlog te land of ter zee.

De strijd in de lucht zal een belangrijk en omvangrijk deel van een toekomstigen oorlog vormen; dit geldt in ieder oorlogsgeval, voortdurend van het begin der vijandelijkheden tot het einde van den oorlog en bovendien overal, d.w.z. bij de opereerende land- en zeestrijdkrachten en bij de burgerbevolking in het binnenland, dus aan het front zoowel als daarachter.

Was vroeger bij den landoorlog de bevolking in het binnenland vrijwel beveiligd door het front van het strijdende leger, thans is dit niet meer het geval; voor een land van geringe grootte ligt als 't ware elk gedeelte aan

het front: immers elk punt is door vijandelijke luchtstrijdkrachten te bereiken. Niemand en niets is meer volkomen veilig; overal in dat kleine land kan een vijandelijke vlieger worden verwacht.

Daarom staat de behoefte aan luchtverdedigingsmiddelen niet gelijk met die aan een of ander nieuw strijdmiddel voor leger of vloot; de luchtverdediging moet den voorrang hebben.

Is het dan wonder, dat de luchtvaart, de jeugdige enthousiaste, in haar heerlijk bruisenden levensdrang ook van dien voorrang het leeuwenaandeel voor zich opeischt?

De vraag of die eisch voor een klein land als het onze gewettigd is, moge hieronder een oplossing vinden.

Het onderwerp is uitgebreid en daarom zal alleen worden besproken de luchtverdediging van het binnenland en dan nog alleen bij dag, terwijl bovendien het gebruik van een offensieve bombardeerluftvloot als strategisch verdedigingsmiddel buiten beschouwing zal worden gelaten. Dit kan zonder bezwaar, omdat de waarde van de luchtstrijdkrachten voor de luchtverdediging des nachts grooter is dan overdag en omdat de kapitein J. G. W. ZEGERS van de Luchtvaartafdeeling, op 16 October 1931 in een vergadering van Krijgswetenschap het gebruik van een bombardeervloot duidelijk heeft toegelicht.

Elk land van kleine afmetingen, omringd door groote mogendheden, kan met vrijwel wiskunstige zekerheid verwachten, dat van het begin van de vijandelikheden af de tegenstander zal trachten met zijn luchtstrijdkrachten te bereiken:

- a. het belemmeren en bemoeilijken van de mobilisatie van de weermacht door het vernielen van kunstwerken in spoorwegen, van stationsemplementen e.d.;
- b. het belemmeren en bemoeilijken van de concentratie van het gemobiliseerde leger door het vernielen van kunstwerken in belangrijke opmarswegen, van nieuw geslagen bruggen, van belangrijke knooppunten e.d., alsmede door het bestoken van marcheerende colonnes, militaire treinen, e.d. met mitrailleurs en (of) bommen.

Daarna of wellicht tegelijkertijd zal de aanvaller luchtaanvallen uitvoeren tegen die objecten in het binnenland, welke hij in den ruimsten zin van het woord van voldoende militaire waarde beschouwt.

Om die drieledige taak naar behooren te kunnen vervullen, is het voor een aanvaller gewenscht zoo mogelijk eerst af te rekenen met de vijandelijke luchtstrijdkrachten. Daarom zal de opening van de vijandelikheden zich kenmerken door een reeks van heftige aanvallen uit de lucht op alle militaire en andere vliegvelden. Immers generaal DOUHET zegt het zoo simpel: men moet de eieren en de nesten van de vogels verwoesten, als men een vogelsoort wil uitroeien! Vandaar dat een eerste eisch voor elk land, maar in 't bijzonder voor een kleine mogendheid, is een snel, ja zeer snel op voet van oorlog brengen van zijn luchtstrijdkrachten en een zeer verspreide, gemaskeerde opstelling van de vliegtuigverbanden na de mobilisatie. Dan zijn er geen eieren meer in het nest, dat bovendien zelf veei van zijn waarde verloren heeft, wanneer de eerste vijandelijke roofvogels naderen! Daarom mag geen enkele maatregel, die medewerkt tot een dergelijke snelle mobilisatie, in vreedstijd achterwege blijven, zelfs al zijn daaraan — ook in deze tijden van versobering — uitgaven van min of meer grooten omvang verbonden.

Met welke middelen wordt overdag een luchtaanval uitgevoerd en wat kan de verdediger — in 't bijzonder in de lucht — daartegenover stellen?

Aanvalsmiddelen.

Dagbombardeement.

De aanval op belangrijke objecten in het binnenland, als vliegvelden, spoorwegemplacements, mobilisatiecentra e.d. zal in algemeenen zin worden uitgevoerd in 2 of meer golven van bombardeergroepen ¹⁾; de golven gemiddeld sterk 20 tot 30 vliegtuigen en met een tusschenruimte van 1½ en 2 uur; in elke groep de afdeelingen geëchelonneerd in diepte en hoogte; aanvalsweg meermalen verschillend voor de opeenvolgende golven.

Kenmerken der dagbombardeurs: 2 of meer-persoons vliegtuigen, kruissnelheid (in de naaste toekomst) ± 300 km/u, plafond 5 of meer km, flinke mitrailleurbepapening; geen of weinig doode hoeken voor mitrailleurvuur; minstens ± 500 kg bommenlast; werkingssfeer minstens 500 km.

Aanvalswijze: gesloten verbanden; met vuur de aanvallende jachtvliegers afweren; tot het uiterste de verbanden gesloten houden en recht aanvliegen op het te bombardeeren doel.

Uiteraard kunnen, afhankelijk van de omstandigheden, dergelijke aanvallen worden begeleid door beschermende jachtvliegtuigen.

Verdedigingsmiddelen.

De actieve verdedigingsmiddelen tegen luchtaanvallen over dag zijn de luchtstrijdkrachten, de luchtdoelartillerie en de luchtdoelmitrailleurs. Zij zijn alle noodig en onmisbaar: de vliegtuigen, omdat alleen zij snel een groot gebied kunnen bestrijken en de schietwapens, omdat alleen zij plaatselijk een voortdurende bescherming kunnen geven.

Jachtvliegdienst.

De snelle jagers (voornamelijk éénpersoonstoestellen) met een door de schroef schietende mitrailleur, vormen het werkzaamste orgaan van de luchtverdediging van het binnenland en kenmerken zich door groote stijgsnelheid, door groote vliegsnelheid op hoogten van 5000 m en meer en door uitmuntende manoeuvreervaardigheid.

Snelheid en bewegelijkheid vormen hun kracht; deze eigenschappen moeten goed maken de geringe vuuruitwerking en vooral het gemis van elke mogelijkheid tot vuur naar achteren of opzij (volgens de vakpers is de techniek er in geslaagd voor éénpersoonsjagers een inrichting voor achterwaarts gericht mitrailleurvuur samen te stellen). In verband met de steeds toenemende vuurkracht der dagbombardeervliegtuigen rijst van verschillende zijden twijfel aan de door éénpersoonsjagers te bereiken resultaten; vandaar allerwege de vraag om tweepersoonsjagers, die, voor wat betreft stijgsnelheid en manoeuvreervaardigheid, eigenschappen moeten bezitten, welke niet te veel afwijken van de éénpersoonstoestellen.

Het gebruik van jagers als „interceptor” bij de luchtverdediging vindt zijn oorsprong in de Royal Air Force. Toen in Engeland in 1926 bleek, dat de snelheid der jagers niet meer voldoende was tegenover de dagbombardeervliegtuigen, ging men over tot aanbouw van zeer snelle jagers. Oorspronkelijk meende men ze te kunnen gebruiken als „schildwachten aan de poort”. Ze werden n.l. ondergebracht in vliegekampen nabij of aan de kust (Tangmere,

¹⁾ Een bombardeereskader bestaat uit 2 of meer groepen, elk van 3 of meer afdeelingen, ieder bestaande uit 3 of meer patrouilles van ± 3 vliegtuigen.

Hawkinge) met de bedoeling òf de aanvalseskaders tegemoet te vliegen òf hen na te snellen en aan te vallen vóór aankomst boven Londen òf hen tijdens de vlucht huiswaarts te vernietigen,

Doch ook de Engelsche manoeuvres hebben het minder deugdelijke van deze methode doen zien; vandaar dat o.m. in 1932 tijdens de luchtmanoeuvres in Engeland, de „interceptor squadrons" meer landwaarts waren opgesteld in (Northolt, Upper, Heyford, e.d.).

In 't algemeen worden de verdedigende jagers-escadrilles opgesteld op vliegvelden in de omgeving van het te verdedigen object.

De steeds voortschrijdende techniek opent voortdurend nieuwe perspectieven voor de snelheid, de werkingssfeer en de nuttige last van vliegtuigen, voor de kracht van de bewapening, voor de navigatie bij elke weersgesteldheid en voor het beschermen van vliegtuigen door het aanbrengen van pantsering.

In 't algemeen kan men zeggen, dat die vooruitzichten meer betreffen de dagbombardeervliegtuigen dan de éénpersoonsjagers, zoodat zich wellicht reeds aan het voltrekken is een verandering in het tactisch gebruik van de luchtstrijdkrachten.

Korthedshalve blijven de andere verdedigingsmiddelen verder buiten beschouwing, maar nadrukkelijk moet worden geconstateerd, dat ook de lucht-doelartillerie voortdurend in vermogen toeneemt, zoodat hier zeer zeker ook het laatste woord nog niet is gesproken.

Thans de *luchtverdediging van het binnenland.*

De verdediging tegen luchtaanvallen van *Londen* en *Parijs* tijdens den groeten oorlog levert wel heel goede voorbeelden voor landen, die ter zake geen oorlogsondervinding hebben opgedaan en die in den na-oorlogschcn tijd de luchtverdediging ter hand hebben genomen. De voornaamste les uit de verdediging van deze beide hoofdsteden te trekken is wel deze, dat voor elk groot en belangrijk object noodzakelijk is een goed-sluitende luchtverdediging met door zoeklichten te verlichten rayons voor het luchtafweergeschut en met dergelijke strooken ten behoeve van de jachtvliegers. Doch een dergelijk systeem vraagt een geweldige hoeveelheid materieel.

Zoo waren in midden 1918 in Engeland in de L.A.D.A. (Londen Air Defence Area) aanwezig o.m.:

266 luchtafweerkanonnen,

353 zoeklichten,

182 moderne jachtvliegtuigen en talrijke toestellen van oudere constructie.

Daarom zal elk land — in 't bijzonder een klein land met beperkte middelen — met zorg de objecten moeten kiezen, die door luchtverdedigingsmiddelen moeten worden beschermd tegen luchtaanvallen. Men kan daarbij keuze doen uit twee systemen:

a. het hart van het land te beschouwen als één groot object met een aaneensluitend, doorlopend stelsel van moderne afweermiddelen op den grond en in de lucht;

b. het zich bepalen tot het kiezen van enkele centra, die door ligging, militaire belangrijkheid of om welke reden ook, een zoo groote aantrekkingskracht op vijandelijke vliegers uitoefenen, dat voor dit object een in vredestijd voorbereid systeem van verdedigingsmiddelen in de lucht en op den grond niet kan worden ontbeerd. In het laatste geval spreekt men — afhankelijk van de uitgebreidheid van het centrum — van luchtverdedigingskringen of luchtverdedigingspunten.

Welke van de beide systemen de voorkeur verdient, valt moeilijk te zeggen; alles hangt af van de geografische ligging, de figuratie en de uitgestrektheid van het hart des lands, alsmede van het voor de luchtverdediging beschikbaar personeel en materieel.

Hieronder zal het 2e systeem, hetwelk meer mogelijkheden voor de aviatiek opent, nader in oogenschouw worden genomen.

Het gebruik van de jachtvliegtuigverbanden.

Hoe vreemd het ook moge schijnen, de mogelijkheid van het gebruik van het vlotte luchtwapen voor de luchtverdediging van het binnenland is neer te leggen in een paar simpele formules, t.w.:

$$T_a = \frac{A}{S} \quad (1)$$

$$T_v = t_1 + t_2 + t_3 \quad (2)$$

A = afstand van het te verdedigen centrum tot de landsgrens;

S = gemiddelde snelheid van vijandelijke bombardeervliegtuigen;

t_1 = tijd noodig voor het overbrengen van het bericht van grensoverschrijding van luchtwachtpost naar den C. van het centrum en het geven van bevelen aan den C.—Vliegtuigverband;

t_2 = tijd noodig voor het gereedmaken van de jachtverbanden tot en met de start der toestellen;

t_3 = tijd voor de jagers om een bepaalde hoogte te bereiken boven of nabij het te verdedigen object.

Conclusies.

$T_v < T_a$ De verdedigende luchtstrijdkrachten kunnen den aanvaller aangrijpen vóór hij zijn doel heeft bereikt.

$T_v = T_a$ De luchtstrijd boven het object met alle daaraan verbonden wisselende kansen.

$T_v > T_a$ De vijand kan zijn bommen ongestoord werpen en luchtstrijd is alleen mogelijk tijdens 's aanvallers terugvlucht.

A is een onveranderlijke grootheid;

S is afhankelijk van toestel en weersomstandigheden, maar in elk geval vrij nauwkeurig vast te stellen.

Men moet dus trachten de factoren t_1 , t_2 , t_3 zoo klein mogelijk te maken.

Dit kan geschieden:

bij t_1 : door een feilloos en snel werkende luchtwachtdienst;

bij t_2 : door groote besluitvaardigheid van alle Cn. en groote paraatheid bij de jachtverbanden.

N.B. Vandaar dat in elke Ja.V.A. moeten heerschen:

een ijzeren discipline,

een karaktervolle vlotheid in het nemen van besluiten en het geven van bevelen,

gevolgd door een buitengewone snelheid van handelen van iederen ondercommandant.

Strengere opleiding van uitgezocht personeel moet die eigenschappen aankweken.

bij t_3 : door het modernste type jachtvliegtuig en door het opvoeren van de vliegvaardigheid der jachtvliegers.

Doch aan het kleiner maken van die factoren t is ook een grens, welke grens in vreedestijd met niet al te groote onnauwkeurigheid is vast te stellen,

m.a.w. men kan in tijden van rust een inzicht krijgen in de mogelijkheid van het gebruik van de jagers bij de luchtverdediging.

Gelukkig dat de oorlog niet wordt gevoerd met wiskundige formules, maar met mensen, zoodat — mede door de weersomstandigheden — in oorlogstijd nog wel eens resultaten worden bereikt, die men in vreedstijd niet mogelijk achtte!

En als nu blijkt, dat voor een bepaald object $T_v > T_A$ is? Wel, dan zal het legerbestuur zich met ernst moeten afvragen:

a. of de luchtverdediging van dit punt kan blijven gehandhaafd.

En zoo het antwoord daarop bevestigend mocht luiden, blijft te beslissen:

b. of een jachtverband voor de verdediging van dat object moet blijven of worden bestemd,
dan wel

c. of vermeerdering van het aantal verdedigingsmiddelen op den grond op bevredigende wijze tegemoet kan komen aan het gemis van luchtstrijdkrachten.

Bij het voortschrijden van de techniek kan het legerbestuur van een klein land telkens voor een dergelijk besluit worden gesteld.

Maar *tijd* is voor de vlotte strijdmiddelen in de lucht niet de eenige factor; daarnaast is noodig, dat die jager-verbanden op het moment van samen-treffen met de aanvalsescaders over *voldoende kracht* beschikken om de vijandelijke voornemens volkomen in de war te sturen. Wanneer dus in een land de luchtverdediging van enkele centra is voorbereid, rijst de vraag of men niet moet streven naar de concentratie van alle beschikbare jachtvliegtuigverbanden, al dan niet gecombineerd met vliegtuigafdeelingen van het veldleger.

Het spreekt wel bijna vanzelf, dat „la nouvelle reine des batailles” vraagt om een dergelijke samenvoeging teneinde een vrij krachtige jachtgroep te vormen, die onder éénhoofdige leiding zich vol vuur kan werpen op elken aanvaller in de lucht. Inderdaad een aantrekkelijk denkbeeld, dat zeer zeker ernstige overdenking verdient. Daarbij moet allereerst worden onderzocht of de vereeniging van de jachtverbanden, die in het hart des lands op de verschillende vliegvelden gemaskeerd zijn opgesteld, wel zoo tijdig zal kunnen plaatsvinden, dat de luchtstrijd kan worden aangebonden vóór de aanvaller zijn slag heeft kunnen slaan.

Het is een zaak van berekening: het oplossen van de som is theoretisch niet moeilijk. Luidt het antwoord bevestigend, dan kan het vraagstuk verder worden bestudeerd op de volgende punten:

a. *leiding en commando.*

De leiding van dergelijke jachtverbanden van den grond af moet worden toevertrouwd aan een ervaren vlieger-officier, die naast besluitvaardigheid beschikt over goede tactische inzichten en over gegronde kennis van de lucht-tactiek. De plaats van dien leider is op een centraal punt, waar alle lucht-wachtberichten rechtstreeks kunnen worden ontvangen of afgeluisterd, opdat hij zich bij voortdoring een beeld kan vormen van de handelingen van den aanvaller (te volgen weg, vlieghoogte).

Als commandant van die gezamenlijke verbanden in de lucht moet natuurlijk optreden een stoutmoedig en ervaren vlieger.

b. Verbindingen.

Er zit iets mysterieus in die stille hand op den grond, die de vliegtuigverbanden in de lucht dirigeert; het is hier de radio, die dit kunststuk mogelijk maakt. Natuurlijk moeten bij de leiding en bij de jachtverbanden radio-posten zijn ingedeeld, die radio-telegrafisch alle bevelen snel overbrengen, wanneer de vliegtuigen nog op den grond zijn. Maar eenmaal in de lucht moet niet alleen de commandant van het geheel, maar moeten ook de Cn. van de aansnellende afdeelingen vliegtuigen van den grond af te bereiken zijn; immers dan alleen kan sprake zijn van manoeuvreervaardige jachtverbanden onder éénhoofdige leiding.

Voor de tweepersoonsjagers is die verbinding met den grond niet moeilijk; radiotelegrafisch kan door middel van ontvang-zendtoestellen de mitrailleur-schutter in verbinding blijven met de aarde. De moeilijkheid schuilt in de verbinding naar de aarde en terug van den jachtvlieger in zijn éénpersoonstoestel. Hier is radiotelegrafie niet op haar plaats, maar kan alleen radio-telefonie door middel van ontvangzendtoestellen uitkomst geven. Dit technische vraagstuk is allerwegen in onderzoek en is — dank zij de kundige leiding van de radio-technische afdeling van de Luchtvaartafdeeling te Soesterberg — voor onze vliegtuigen door middel van instrumenten van eigen constructie vrijwel opgelost. Zoo heeft de techniek den weg gebaad voor het jeugdige luchtwapen, om zich — toesnellende van verschillende vliegvelden — geconcentreerd op den aanvaller in de lucht te werpen.

Alvorens luchtstrijdkrachten op de hierboven geschetste, geconcentreerde wijze te doen optreden, dienen nog andere factoren onder de oogen te worden gezien b.v.:

- a. Wat zijn de gevolgen, wanneer de luchtwachtberichten vertraging onder vinden?
- b. Wat, wanneer de verbinding grond — jachtvliegtuig defect geraakt?
- c. Wat zal het resultaat zijn, wanneer, ondanks de ontvangen berichten van nadering, de verdedigers den aanvaller in de lucht niet of niet tijdig kunnen vinden?

N.B. De oorlogspraktijk heeft wel bewezen, dat niets moeilijker is dan het vinden van een luchttegenstander van een vliegtuig uit.

- d. Hoe zal de uitslag zijn, wanneer de tweede aanvalsgolf uit geheel andere richting komt? Of (en) gericht is op een ander doel?
Kan dan de geconcentreerde jachtgroep zich tijdig verplaatsen?
- e. Wat moet geschieden, wanneer bij melding van de volgende golven de jachtvliegers niet meer alle beschikbaar zijn, omdat benzine en olie moeten worden aangevuld (na 1½ à 2 uur)?
M.a.w. is deze concentratie van de jachtvliegtuigverbanden niet in vele gevallen „alles zetten op één kaart”?

Al het bovenstaande is uiteraard afhankelijk van de grootte van het land, van de figuratie van het terrein, van de ligging der belangrijke objecten, van de aanwezigheid van gedekt liggende vliegvelden e.d., van de sterkte der luchtstrijdkrachten; de oplossing ligt bij de autoriteit, die belast is met de voorbereiding van de landsdefensie in haar vollen omvang.

Een beslist antwoord is dus in dit bestek niet te geven, maar wel moge uit het bovenstaande de conclusie worden getrokken, dat inderdaad het luchtwapen recht heeft op een krachtig aandeel in den strijd voor de verdediging van het binnenland tegen luchtaanvallen bij dag.

DE TECHNIEK VAN DEN STAATSGREEP¹⁾

. DOOR Dr. M. H. H. FRANSSEN,

Reserve-Eerste-luitenant der infanterie, Advocaat te 's-Gravenhage.

In dit in Nederland nagenoeg onbekende boek tracht de schrijver aan te toonen, dat de vraag van het zich meester maken — en van de verdediging — van den Staat, geen politiek probleem is, doch een technische vraag; dat de kunst om den Staat te verdedigen beheerscht wordt door dezelfde beginselen als de kunst om zich van den Staat meester te maken; dat de omstandigheden, die het zich meester maken van het Staatsgezag in de hand werken, niet van politieken- en socialen aard zijn en in beginsel onafhankelijk van den algemeenen toestand des lands. M. a. w. dat het mogelijk is om zich op eene plotselinge wijze van het Staatsgezag meester te maken, ook in de best georganiseerde landen, zooals Zwitserland en Nederland. *Le peril actuel — et permanent — pour les Gouvernements de l'Europe c'est la tactique de Trotzky.*

De schrijver zegt het duidelijk op pag. 84 en 85: Zwitserland en Nederland, dat wil dus zeggen twee van de meest intens-geadministreerde en best georganiseerde Staten van Europa, bij welke de orde niet alleen een product van het politieke en bureaucratische stelsel van den Staat, maar een natuurlijke karaktertrek van het volk is, bieden aan de toepassing van de communistische oproer-theorie geen grootere moeilijkheden dan het Rusland van KERENSKI. Welke overweging kan tot een zóó paradoxale bewering hebben geleid? Deze: dat een moderne staatsgreep een technische kwestie is. Oproer is als een machine, zegt TROTZKY: er zijn technici toe noodig, om haar aan den gang te krijgen en alleen technici kunnen haar weer tot staan brengen. Het in beweging brengen van deze machine hangt niet af van den politieken, socialen en economischen toestand van een land. Oproer wordt niet met behulp van de groote massa gemaakt, maar met een handjevol mannen, die voor niets staan, die ervaring hebben van de techniek van het oproer en die erin geoefend zijn, de vitale centra van de technische staatsorganisatie snel en meedoogenloos te treffen. Deze aanvalstroep moet gevormd zijn uit groepen gespecialiseerde werklieden, mechaniciens, electriciens, telegrafisten en radiotelegrafisten, die onder de bevelen staan van ingenieurs, van menschen die de technische functioneering van den Staat kennen.

De schrijver behandelt in een achttal hoofdstukken achtereenvolgens: de bolschewistische Staatsgreep en de tactiek van TROTZKY; de geschiedenis

¹⁾ In dit opstel wordt besproken het boek: „La Technique du Coup d'Etat” door C. MALAPARTE, uitgegeven door de „Editions Bernard Grasset”, 61 Rue des Saint-Pères, Paris VI, vertaald uit het Italiaansch door JULIETTE BERTRAND. Wegens de uitgebreidheid van deze bespreking heeft de redactie het niet opgenomen onder de rubriek: „Nieuwe uitgaven”, doch onder de artikelen.

van den Staatsgreep door TROTZKY in 1927 tevergeefs uitgevoerd tegen STALINE; de toestand in Warschau, toen de Russische legers onder TROTZKY tot voor genoemde stad waren genaderd; de KAPP-putsch; de Staatsgreep van BONAPARTE; de Staatsgrepen van PRIMO DE RIVERA en PILSUDSKI; de fascistische Staatsgreep van MUSSOLINI en tenslotte het begin der pogingen van HITLER. In de laatste vier hoofdstukken behandelt de auteur de z.g. „coups d'états modernes”, qualificatief bedoelend aan te geven die Staatsgrepen, waarbij de auteur tracht aan zijne operatie een wettelijke dekmantel te verschaffen.

In de beide eerste hoofdstukken, die hieronder meer uitvoerig zullen worden besproken, wordt de meening van den auteur het duidelijkst uiteengezet. De auteur was in diplomatieken dienst der Italiaansche regeering, heeft veel gereisd, ook in Rusland in 1927, en nam actief deel aan den fascistischen Staatsgreep.

Het eerste hoofdstuk is, zooals gezegd, gewijd aan den bolsjewistischen Staatsgreep van October 1917. In 1917 is de regeering-KERENSKI aan het bewind gekomen; Rusland is een democratische republiek. De bolsjewistische partij is in de oppositie. zij wil de dictatuur van boer en arbeider. De centrale commissie van de bolsjewistische partij, waarmede LENINE in contact stond, wilde de massa's doen opstaan tegen de regeering, Rusland overstroomden met het proletariaat, het signaal geven tot den algemeenen opstand, den val van de regeering-KERENSKI proclameeren en de dictatuur van het proletariaat instellen. Voor LENINE en de centrale commissie was hier sprake van een revolutionnaire strategie, een massale beweging. De centrale commissie bestond uit 5 personen, allen vijanden van TROTZKY: SVERDLOFF, STALINE, BOUBNOFF, OURITZKI, DZERJINSKI. Los van hen werkte TROTZKY. Hij beschouwde de greep naar de macht als een questie van techniek, van technische taktiek.

De maatregelen die TROTZKY voor zich zelf nam, zijn de volgende:

Hij stelt een stormgroep samen, slechts bestaande uit 1000 man, samengesteld uit arbeiders, soldaten en matrozen. De élite van dit corps was gerecruiteerd uit arbeiders van de fabrieken Poutiloff en Wiborg, matrozen van de Baltische vloot en soldaten van Lettische regimenten. Commandant was ANTONOFF-OVSIENKO, officier uit het Tsaristische leger, wiskunstenaar, bekend schaakspeler. Onder zijne leiding oefende de troep zich gedurende tien dagen in z.g. „*manoeuvres invisibles*” (oefeningen, waarvan naar buiten niets blijkt) in het centrum van de stad, zonder wapens, zonder kenteekenen. Door de wanorde, die heerscht in de bureaux van den generalen staf, van de posterijen, van de telefoon- en telegraafcentrales, in de stations, de kazernes en in de directie van het stedelijk technisch apparaat, komen zij op klaarlich en dag binnen in groepjes van drie of vier. Gedurende 10 dagen heeft elken dag een generale repetitie plaats. De autoriteiten zijn zoozeer doordrongen van een gebruskerden, massalen opstand van het proletariaat, dat zij op enkele personen niet letten. De groepjes dringen binnen in de gangen der telefoon- en telegraafcentrales, in de bureaux der posterijen, de ministeries, de bureaux van den generalen staf; zij observeeren er de ligging der kamers, den aanleg van het elektrische licht, de installatie der apparaten, de telefoon; zij bestudeeren de wijzen, waarop zij bij verrassing kunnen binnendringen, berekenen hun kansen, meten den tegenstand, zoeken in de defensieve staatsmachine de punten van minsten weerstand, de zwakke kanten, de kwetsbare plekken. In de algemeene verwarring let niemand op een paar loslopende arbeiders,

die door de gebouwen loopen. Niemand kan ook vermoeden, dat die groepjes, overal in de stad verspreid, gehoorzamen aan nauwkeurige, gedetailleerde, opdrachten.

TROTZKY had zich intusschen in bezit gesteld van een plan, weergevende de technische diensten van de stad.

De matrozen van Dybenko, geholpen door arbeiders en 2 ingenieurs, hadden ter plaatse de ligging der onderaardsche waterleidingen bestudeerd, alsmede den toevoer van gas, de riolen, de kabels van licht, telefoon en telegraaf. Twee mannen hadden de riolen geïnspecteerd, die uitkwamen onder de bureaux van den generalen staf. Men wilde in staat zijn een geheel stadsdeel, ja zelfs enkele huizengroepen te isoleeren.

De stad wordt verdeeld in sectors; in elken sector worden de strategische punten bepaald; de taken worden onder de groepen verdeeld, sector voor sector.

Naast soldaten worden technici gesteld. De verovering van het Moskoustation wordt toevertrouwd aan 2 groepen, samengesteld uit 25 soldaten, 2 matrozen en 10 spoorwegarbeiders. Het Warschau-station wordt bezet door drie groepen, samengesteld elk uit matrozen, arbeiders en spoorwegbeambten, tezamen 60 man. Elk van de andere stations zal bezet worden door een groep van dezelfde samenstelling en sterkte. Aan elke groep wordt een telegrafist toegevoegd, teneinde de beweging op de spoorlijnen te controleeren.

Op 21 October leidt ANTONOFF-OVSIENKO zelf de repetitie van het bezetten der stations: de „*manoeuvre invisible*”. De uitvoering is perfect.

Denzelfden dag begeven zich drie matrozen naar de electriche centrale. De directeur zegt tot hen: „gij zijt wel de drie mannen, die ik gevraagd heb aan den plaatselijken commandant en die hij mij al drie dagen geleden had moeten zenden voor bescherming der centrale”. De centrale wordt bezet. De andere centrales worden op dezelfde wijze bezet. De stelling van TROTZKY luidt: „*Pour s'emparer de l'Etat moderne, il faut une troupe d'assaut et des techniciens, des équipes d'hommes armés, commandés par des ingénieurs*”.

Intusschen gaat het centrale comité van de bolsjewistische partij openlijk door met het aansporen tot den opstand en is de regeering bedacht op een massale beweging.

De regeering heeft de *traditioneele* politioneele maatregelen genomen: het winter-paleis, het Paleis de Tauride, de ministeries, de telegraaf en telefoon-centrales en de zetel van den generalen staf zijn bezet door Kozakken en cadetten. 20.000 man zijn in de stad geconcentreerd en bewaken de politieke, administratieve, burocratische organisatie van den Staat. Meerdere regimenten zijn om de stad heen geconcentreerd. Patrouillegang is verzekerd door de straten, over de daken; patrouilles, gesteund door geblindeerde auto's. Mitrailleurvesten zijn op de kruispunten ingericht.

Ook politiek heeft de regeering niet stilgezeten. De regeering steunt op elementen van rechts, maar wil zich ook de steun van links verzekeren; KERENSKI treedt in overleg met de leiders der vakorganisaties. Deze hebben de massa's echter niet meer in de hand. Hij krijgt evenwel de toezegging, dat eene staking zal uitblijven.

TROTZKY neemt dit bericht met onverschilligheid op; hij heeft voldoende aan de heerschende wanorde. Voor LENINE en het comité van vijf is de tijding echter des te erger, zij meenen nu niet op den massalen opstand te mogen rekenen.

Intusschen moet men zich rekenschap geven van het beeld, dat de stad

vertoont, teneinde het verloop der gebeurtenissen te begrijpen. Ik laat hier den auteur aan het woord:

Om het plan van TROTZKY te doorzien, moet men er zich rekenschap van geven, wat Petrograd in die dagen was; het bestond uit zeer groote massa's deserteurs, die in het begin van de Februari-revolutie de loopgraven hadden verlaten en zich hadden gestort, ja geworpen op de hoofdstad, als om het koninkrijk der vrijheid aan plundering prijs te geven; die reeds zes maanden lang hun verblijf midden op straten en pleinen hielden, haveloos, vervuild; dronken, maar uitgehongerde, — schuwe, maar agressieve stakkers, die zowel tot opstand als tot vlucht bereid waren en die brandden van dorst naar wraak en vrede. Op het trottoir van de Perspective Newski, aan den rand van de menschenzee, die langzaam, onder veel lawaai, voorbijtrekt, zitten eendlooze rijen deserteurs wapenen, propagandabrochures en zonnebloempitten te verkoopen. Op het Znamenskaia-plein, voor het Moskou-station, heerscht een onbeschrijfelijke wanorde; de menigte botst tegen de muren, vloeit weer terug, verzamelt nieuwe krachten, rolt vooruit, breekt als een schuimende vloed met oorverdoovend lawaai, dat uit de verte lijkt op het geschreeuw bij een massamoord, uiteen tegen een hoop karren, vrachtauto's en trams, die bij het standbeeld van Alexander III opeengestapeld staan.

Aan de overkant van de brug over de Fontanka, op het kruispunt van de Perspective Newski en de Perspektivi Liteyni staan krantenventers; ze schreeuwen oorverdoovend hard het nieuws, de door KERENSKI getroffen maatregelen, de proclamaties van het Revolutionaire Militaire Comité, van de Sovjet, van de Douma van de gemeente, de bevelen van kolonel POLKOLNIKOFF, die het bevel over het Plein heeft, die de deserteurs met de gevangenis bedreigt en manifestaties, meetings en relletjes verbiedt. Op de hoeken van de straten staan groote oploopen van arbeiders, soldaten, studenten, beambten en matrozen met luider stem en vele gebaren te redetwisten. Overal in de café's en in de *stalovaie* bespot men de proclamaties van kolonel POLKOLNIKOFF, die de 200.000 deserteurs in Petrograd wil gevangen nemen en de relletjes verbieden. Voor het Winterpaleis zijn twee batterijen van 75 geplaatst en de „junkers" loopen nerveus achter de stukken heen en weer. Twee rijen militaire automobielen staan voor het paleis van den generalen staf. Aan den kant van het Admiraliteitsgebouw is de Alexandertuin ingenomen door een bataljon vrouwen; zij zitten op den grond rondom de in rotten gezette geweren.

Het Marinskaiaplein is overvol met arbeiders, zeelieden en in lompen gekleede, havelooze deserteurs. Bij den ingang van het Maria-paleis, waar de Conseil de la Republique zetelt, staat een detachement kozakken op wacht, met hun hooge, zwarte, harige chapka's over de ooren. Ze rooken, spreken luid en lachen. Wie bovenop de koepel van de Isaac-kathedraal zou klimmen, zou kunnen zien, hoe in het Westen dikke rookwolken van de fabrieken van Poutiloff opstijgen, waar de arbeiders met een geladen geweer op den schouder aan het werk zijn; verderop de Finsche Golf; daarachter het eiland Rothine, het fort van het roode Kroonstad, waar de matrozen met hun heldere kinderoogen op het teeken van DYBENKO wachten, om TROTZKY te hulp te snellen en de junkers te vermoorden. Aan de andere kant van de stad ligt onder een zware, roodachtige wolk de voorstad Wiborg met haar ontelbare schoorsteenen, waar LENINE, bleek en koortsig onder zijn pruik, die hem het voorkomen van een tooneelspeler uit de provincie geeft, zich schuil houdt. In dien man, zonder baard, met z'n valsche haar netjes op het voorhoofd geplakt, zou niemand den vreeselijken LENINE, die Rusland doet beven,

herkennen. In de fabrieken van Wiborg wachten de roode gardes van TROTZKY de orders van ANTONOFF-OVSEIENSKO af. De vrouwen uit de voorsteden hebben een harden blik in de oogen en haar gelaat is treurig. Tegen den avond, zoodra de schemering de straten schijnbaar wijder doet worden, trekken groepen vrouwen naar het centrum van de stad op. Het zijn dagen, waarin het volk voortdurend op de been is: enorme menschenmassa's verplaatsen zich van het eene einde van Petrograd naar het andere, komen dan weer terug in hun eigen wijken, na uren en uren lang tusschen de meetings, de manifestaties en de relletjes geloopt te hebben. In de kazernes, in de fabrieken en op de pleinen volgen de meetings elkander op. Alle macht is aan de Sovjets. De rauwe stem van de sprekers wordt gesmoord in de plooiën van de roode vlaggen. Op de daken der huizen hooren de soldaten van KERENSKI, geleund op hun mitrailleurs, die rauwe stemmen opstijgen, terwijl ze zonnebloempitten knabbelen, waarvan ze de hulsjes op de menigte neerwerpen.

De nacht daalt als een doode wolk op de stad neer. In de reusachtige Perspective Newski stijgt de stroom deserteurs op naar het Admiraliteitsgebouw. Voor de kathedraal van Kazan bivakkeeren honderden soldaten, vrouwen en werklieden, liggend op den grond. De geheele stad is vervuld van onrust, wanorde en zineloosheid. En plotseling zal men zien, hoe uit die menigte, met messen gewapende, slaapdronken mannen opduiken, die zich op de patrouilles junkers werpen en op het vrouwenbataljon, dat het Winterpaleis verdedigt. Anderen gaan straks deuren forceeren en de bourgeois uit hun huizen halen; ze zullen hen verrassen, terwijl ze met open oogen in bed liggen. De koorts van den opstand heeft den slaap van de stad verdreven; Petrograd kan niet meer slapen, gelijk Lady MACBETH. De nachten zijn vervuld van de geur van bloed.

Op 24 October geeft TROTZKY aan ANTONOFF-OVSIENKO het bevel tot uitvoering van de operatie. OVSIENKO heeft zijn zetel in het centrale bureau van de bolsjewistische partij; hij heeft voor zich de technische kaart van Petrograd.

Na enkele minuten hebben de roode garden van TROTZKY zich meester gemaakt van de telegraafcentrales en van de bruggen over de Neva, die de verbinding vormen tusschen het centrum van de stad en de arbeidscentra. De electricische centrales, de gasfabrieken, de stations der spoorwegen zijn reeds bezet door de matrozen.

Het telegraafkantoor werd verdedigd door een 50-tal soldaten, in linie opgesteld vóór het gebouw. Drie matrozen, die het terrein nauwkeurig kennen, zijn in het gebouw gekomen, hebben eenige vensters geopend en werpen daardoor in den rug der soldaten enkele handgranaten; wanorde ontstaat onder de verdedigers en zij worden door den oprukkenden aanvallers afgemaakt. Twee groepen matrozen nestelen zich in het telegraafkantoor, richten daarin mitrailleurnesten in; zij doen dit eveneens in de gebouwen, die daartegenover liggen. In het geheim worden op de kruispunten van straten, in de huizen, mitrailleurnesten ingericht. Om zes uur des namiddags zijn de spoorwegen, de stations, de centrales van gas, electriciteit, telefoon, telegraaf in het bezit van TROTZKY, alsmede de nationale bank, de kolen-, graan- en petroleumdepôts.

Een groote verwarring ontstaat in de stad; niemand weet, wat er aan de hand is; KERENSKI heeft de ministeries in handen; men gelooft niet aan een staatsgreep; men weet slechts van verspreide aanslagen! Toch heeft TROTZKY op dat moment de technische apparaten van den staat in handen en daarmee den staat zelf.

Des anderen daags, op 25 October, wordt het pan-russisch congres der Sovjet geopend. TROTZKY geeft dan bevel de ministeries aan te vallen. Immers, men wilde hem niet gelooven, dat de staatsgreep gelukt was. „C'est la seule manière” zegt TROTZKY tot LENINE, „de convaincre le Comité Central et la Commission, que le coup d'Etat n'a pas échoué”. LENINE, die den toestand niet begrijpt, antwoordt daarop: „Vous vous décidez un peu tard”. TROTZKY zegt: „Le coup d'Etat s'est déjà terminé”.

In het tweede hoofdstuk beschrijft de auteur den strijd tusschen STALINE en TROTZKY gevoerd.

In de periode, die voorafgaat aan 1926, is TROTZKY commissaris van Oorlog; hij steunt op het leger en de vakorganisaties der arbeiders. Aan het hoofd daarvan staat TOMSKI, die vijandig is aan het program van STALINE, dat de vakorganisaties haar onafhankelijkheid wil ontnemen. TROTZKY is populair, hij is de held van KOLTCHAK en WRANGEL. STALINE heeft te zijner beschikking de administratie van den Staat en van de partij; hij heeft voorts voor zich de *Guépéou*, de geheime politie. Aan het hoofd daarvan staat DZERJINSKI. DZERJINSKI werkt in het donker. Langzamerhand wordt TROTZKY ondermijnd, zijn gezag wordt ondergraven en tevens zijn populariteit; hij wordt voorgesteld als een ambitieus man, als iemand, die voordeel genoot van de revolutie, als een verrader aan de nagedachtenis van LENINE. Hij wordt ontheven van het commissariaat van oorlog en daarmee van de controle over het leger. TOMSKI wordt verwijderd uit de vakorganisaties.

TROTZKY is in 1926 in Berlijn; wordt daar geopereerd; hoort van de algemeene staking in Engeland, van den Staatsgreep van PILSUDZKI in Polen en gaat terug naar Rusland: „tant que tout n'est pas perdu, rien n'est perdu”.

STALINE ziet het gevaar. Hij weet, waartoe TROTZKY in staat is, kent zijn methode van October 1917 en begint aan de voorbereiding van een tegenorganisatie. Hij roept in het leven een speciaal corps, onder leiding van MENZINSKI van de *Guépéou*. De chef controleert persoonlijk, wie bij het corps worden ingelijfd; het zijn arbeiders van de technische staatsdiensten: spoorwegarbeiders, mecaniciens, electriciens, telegrafisten; zij zijn bewapend met granaten en pistool. Het corps telt duizend man; 100 afdeelingen van 10 man, gesteund door 20 pantserauto's; elke afdeeling heeft een sectie lichte mitrailleurs; motorrijders verzekeren de verbinding met de leiding. Moskou wordt in 10 sectoren verdeeld; een net telefoonlijnen wordt in het geheim aangelegd, waarmede elke sector met de *Guépéou* verbonden wordt. Buiten den chef der organisatie kennen slechts de arbeiders, die de lijnen hebben aangelegd, de ligging daarvan. Aldus worden de vitale centrales van de technische organisatie van Moskou rechtstreeks met de *Guépéou* verbonden. Talrijke cellen worden ingericht in de huizen, gelegen bij de tactische kruispunten, zij vormen de kernen van observatie, centrale en weerstand.

De gevechtseenheid in dit corps is de groep van 10 personen. Elke groep gaat oefenen op het terrein, dat aan die groep als operatieterrein is aangewezen. Elke persoon in de groep moet de opdracht kennen van zijn groep en van de 9 andere groepen in den sector. De organisatie is: „secrète et invisible”. De leden dragen geen uniform en evenmin een uiterlijk teeken. Zij worden militair en politiek geïnstrueerd. Joden mogen er geen lid van zijn. Zij worden scherp anti-semitisch opgevoed. Gelijkzeitig doet STALINE de Joodsche elementen uit Leger en vakvereeningen verdwijnen; het zijn die elementen, waaronder TROTZKY aanhang had.

Intusschen heeft TROTZKY van den anderen kant zijn groep van 1000 man georganiseerd en houdt daarmee zijn stille manoeuvres.

Aan duizend kleine teekenen merkt MENZINSKI het naderend gevaar. Elken dag worden de sabotages aan spoorwegen, electriche centrales, aan telefoon en telegraaf veelvuldiger.

Op 7 November 1927, den tweeden verjaardag van de overwinning op KERENSKY, zou Moskou feestvieren; TROTZKY zou dan zijn slag slaan.

Aan de bezetting van de technische organen van den Staat moest voorafgaan de arrestatie van de Volkscommissarissen, de leden van het Centrale Comité en leden van de Zuivering der Partij. De huizen echter waren alle leeg. MENZINSKI had het gevaar zien aankomen. Tegenover de onzichtbare greep van TROTZKY stelt hij de onzichtbare verdediging door een handvol gespecialiseerde mannen. Geen vertoon van macht, geen bezetting van ministeries; het technische raderwerk van den staat wordt bewaakt.

TROTZKY had de tactiek van MENZINSKI niet voorzien: hij bemerkt te laat, dat zijn tegenstanders profijt hebben weten te trekken van de les van October 1917. Wanneer men hem doet weten, dat zijn snelle aanvallen op de telefoon- en telegraafcentrales en tegen de spoorwegstations mislukt zijn en dat het verloop der gebeurtenissen onverwacht en onverklaarbaar is, bemerkt TROTZKY dadelijk, dat de oproerige beweging op een verdedigingsorganisatie, waarvan men niet zou kunnen zeggen, dat het een politie-organisatie is, is gestooten, maar hij slaagt er niet in, zich van den werkelijken toestand rekenschap te geven. Wanneer hij hoort, dat de overrompeling van de electriche centrale mislukt is, verandert hij ten slotte geheel en al zijn plan en wil zich van de politieke- en administratieve organisatie van de Staat meester maken. Daar hij niet meer op zijn aanvallende troepen, die door de onverwachte en hevige actie van den tegenstander zijn verslagen en uit elkaar gedreven, kan rekenen, laat hij zijn tactiek varen en concentreert al zijn krachtsinspanning op een uiterste poging, een algemeenen opstand.

De poging is mislukt, en TROTZKY verdwijnt daarmee van het tooneel.

De leerstellingen van het systeem TROTZKY worden o.m. aan de Chineesche Universiteit van Moskou gedoceerd. Bij de troebelen in vele Europeesche landen zijn zij in toepassing gebracht. Ook bij de troebelen in Shanghai zijn deze methoden in de praktijk gebracht. Ik moge daarvoor verwijzen naar: ANDRÉ MALRAUX „*La condition humaine*” (librairie Gallimard, Paris 1934).

Wel hebben wij in Nederland een „Handleiding tot beteugeling van woelingen”, maar wil dit voorschrift toepassing vinden, dan moet er van woelingen sprake zijn, d.w.z. van min of meer massaal verzet. De in genoemd voorschrift aangegeven middelen zijn dan wel voldoende. Of evenwel ook voldoende voorzieningen hebben plaats gehad tegen een opzet, georganiseerd op de wijze van TROTZKY, mag ik aan meer bevoegden overlaten. Deze taak berust overigens niet in de eerste plaats bij onderdeelen van de weermacht, doch bij de politie.

In het derde hoofdstuk beschrijft de auteur den toestand in Warschau in 1920, toen de Russische troepen tot vóór genoemde stad doordrongen en later door generaal WEYGAND zijn teruggedrongen. Hij ontwikkelt hierin, hoe het verloop van den strijd anders ware geweest, indien in Warschau een greep naar de macht had plaats gehad, uitgevoerd volgens de regelen van TROTZKY.

Dat dit niet is geschied, was niet te wijten aan de maatregelen door de Poolse autoriteiten getroffen, doch wellicht aan zuiver toeval.

Ik laat hier de auteur aan het woord, welke in die critieke dagen een ronde maakte door de stad, om zich van de genomen maatregelen te overtuigen.

De voorzorgsmaatregelen, getroffen door de regeering van WIROS, bleven beperkt tot de gewone politiematregelen. De bruggen over de Vistule, die over de spoorweg en die van Praha waren aan weerskanten slechts door vier soldaten bewaakt. De elektrische centrale was niet bewaakt: wij vonden er geen spoor van een wacht of van bescherming. De directeur verklaarde ons, dat eenige uren tevoren de opperbevelhebbers van de stad hem hadden getelefoneerd, dat hij persoonlijk aansprakelijk zou worden gesteld voor alle sabotage van machines en voor elke onderbreking van den stroom. De Citadel, die aan de andere zijde van de Nalewki-wijk ligt, heelemaal op de grens van Warschau, was vol uhlanen en paarden. Wij konden er in- en uitgaan, zonder dat de schildwachten ons een wachtwoord vroegen. Wij merken hierbij op, dat ook in de Citadel een wapendepôt en een kruitmagazijn was. Op het station was de verwarring onbeschrijfelijk; troepen vluchtelingen namen stormenderhand de treinen in beslag, een lawaaïge menigte verdrong zich op het perron en op de rails, groepen dronken soldaten lagen in diepen slaap op den grond uitgestrekt.

De zetel van de legerstaf op het hoofdplein van Warschau, aan den voet van de nu verwoeste Russische kerk, was als gewoonlijk door vier schildwachten bewaakt. Een heen- en weergeloop van officieren en koeriers, tot de haren toe met stof bedekt, vervulde den ingang en de hal van het gebouw. Wij maakten gebruik van de wanorde om de trap te beklimmen, een gang door te loopen en dwars door een zaal te gaan, waarvan de wanden met landkaarten waren bedekt en waar een officier, die in een hoek voor een tafel zat, ons met een verveeld gezicht groette. Wij liepen nog een andere gang door, kwamen in een soort zijkamer, waar een paar officieren, grijs van het stof, bij een open deur stonden te wachten en daalden weer af naar de hal. Toen we weer langs de schildwachten liepen om op het plein te komen, keek kapitein ROLLIN mij met een glimlach aan. Het hoofdpostkantoor was bewaakt door een wacht van soldaten, onder bevel van een luitenant. Deze officier verklaarde ons, dat hij tot taak had, ingeval van oproer, het volk den toegang tot het postkantoor te beletten. Ik zei tot hem, dat een soldatenwacht, die daar zoo mooi bij den ingang van het gebouw stond opgesteld, stellig wèl een oproerige volksmenigte, maar niet een overrompeling door tien vastbesloten mannen zou kunnen keeren. De luitenant glimlachte en antwoordde, terwijl hij op het rustig in- en uitlopende publiek wees, dat die tien man wellicht al afzonderlijk naar binnen waren gegaan of vóór onze oogen erin schoven. „Ik ben hier om een oproer te onderdrukken,” besloot hij, „en niet om een overrompeling te keeren.”

In het vierde hoofdstuk behandelt de auteur de KAPP-Putsch. Ook hierin ontwikkelt de auteur hetzelfde idee: den nadruk leggend op de technische zijde van het vraagstuk.

In den nacht van 12 op 13 Maart 1920 worden door generaal VON LUTTWITZ in de omgeving van Berlijn eenige Baltische divisies geconcentreerd en wordt aan de regeering BAUER het ultimatum gesteld om het gezag in handen van KAPP te stellen. BAUER reageert daarop, door de stad in staat van verdediging te doen brengen: baricades, mitrailleurnesten, enz. Generaal

VON LUTTWITZ neemt met zijn geoefende soldaten de stad stormenderhand. BAUER wijkt uit. Door zijn invloed op de vakorganisaties wordt de algemeene staking in Berlijn bewerkstelligd. Na een paar dagen is de hongersnood nabij, en moet KAPP capituleeren. Hij had het vraagstuk volkomen politieel, militair gezien, met verwaarloozing van de meest belangrijke zijde: de technische kant.

In de volgende hoofdstukken, behandelt de auteur z.g. moderne staatsgrepen: die staatsgrepen, waarbij diegene die naar de macht grijpt, tracht dit te doen onder den dekmantel van de wettelijkheid b.v. BONAPARTE, MUSSOLINI, HITLER.

Het vijfde hoofdstuk, alhoewel interessant, bevat geen nieuwe gegevens: BONAPARTE, die de Conseil des Anciens en de Assemblée des Cinq Cents dwingt (19 brumaire 1797) hem tot consul te maken. De geschiedenis is voldoende bekend, hoe de vergaderingen door de list van Séyès in St. Cloud worden samengeroeven, hoe LUCIEN BONAPARTE de situatie redt en eenige députés doet samenbrengen in de vergaderzaal, die het besluit moeten goedkeuren, teneinde de schijn van wettigheid te redden.

In het zevende hoofdstuk behandelt de auteur de staatsgreep van MUSSOLINI. Dit hoofdstuk wordt door den auteur uitvoerig behandeld, hij had in de operatie zelf aandeel. Het hoofdstuk bevat vele interessante, doch geen nieuwe gegevens.

Het laatste hoofdstuk, aan HITLER gewijd, is het minst sterke. De auteur waagt zich daarin aan voorspellingen. Hij zegt o.m., dat de kans van HITLER verkeken is. Het boek is verschenen vóór den brand in het Rijksdaggebouw.

Het geheele boek is geschreven in prettigen, onderhoudenden stijl.

BEOEFENING VAN HET TUCHTRECHT IN DE WEERMACHT

In een bepaald garizoen is den strafopleggers bekend, dat onguere elementen trachten in kennis te komen met militairen, teneinde dezen te betrekken in niet nader te noemen handelingen.

Een Comp. (Esk., Bt.) C. verneemt, dat tegen het uur van avondappèl, bij den ingang van de kazerne, een soldaat van zijn Comp. (Esk., Bt.) van een burger afscheid nam en daarbij van dezen laatste geld ontving.

De betrokken dpl., ter zake gehoord, verklaart:

„Het is juist, dat ik op den, voor den ingang van de kazerne, geld van een burger heb aangenomen.

Toen ik dien avond uitging, kwam een mij onbekend heer naar mij toe, die met mij meeliiep en een praatje begon. Ik ben met den mij onbekenden heer door blijven wandelen tot tegen het avondappèl. Bij het afscheidnemen gaf hij mij f 5.—. Voor het ontvangen geld heb ik niets behoeven te doen of na te laten. De naam van dien heer weet ik niet.

Gevraagd wordt, of de kennisneming van het bovenstaande U, als strafoplegger, aanleiding zou geven daaraan krijgstuchtelijk gevolg te verleen, c.q. met vermelding van de omschrijving der strafreden.

De oplossingen moeten de redactie uiterlijk 20 Maart a.s. hebben bereikt. *Prijs*: een exemplaar van „*De praktijk van het militaire tuchtrecht*”.

DE VOORTGEZETTE OPLEIDING VAN RESERVE-OFFICIEREN

DOOR H. J. J. W. DÜRST BRITT,
Kapitein 2 R. V. A.

In De Militaire Spectator van Januari 1935, No. 1, geeft de Reserve-Kapitein Dr. J. H. RONHAAR een beschouwing over de voortgezette opleiding van reserve-officieren.

Hij vermeldt daarin de gelegenheid voor de voortgezette opleiding — de wintercursussen en de gecombineerde cursussen — en de daaraan verbonden bezwaren. Daarna geeft hij mogelijkheden aan ter verbetering van deze voortgezette opleiding, nl. schriftelijke cursussen of gecombineerd schriftelijke en mondelinge cursussen.

Ook bij de Artillerie bestaan de wintercursussen en de gecombineerde cursussen voor de voortgezette opleiding der reserve-officieren. Ofschoon bij de voortgezette opleiding van de reserve-officieren der Artillerie, door een nauwkeurige regeling van de te behandelen onderwerpen en door een goede keuze van de instructeurs, niet alle door hem vermelde bezwaren aan deze cursussen zijn verbonden, gelden toch verschillende van deze bezwaren ook bij de Artillerie.

Ik wil hierop niet verder ingaan, doch mededeelen, dat bij de Artillerie de door hem genoemde mogelijkheid ter verbetering van de voortgezette opleiding — de schriftelijke cursussen — reeds gedurende vijf jaar tot uitvoering is gekomen. Aangezien ik vermoed, dat de schriftelijke cursussen, die gehouden worden bij de Artillerie, nog te weinig bekend zijn, wil ik de regeling van deze cursussen en eenige ervaringen, bij deze cursussen opgedaan, mededeelen.

Toen in het najaar van 1930 bij de verschillende wapens getracht moest worden, schriftelijke cursussen te organiseeren, is dit bij de Artillerie tot uitvoering gekomen. Het onderwerp, dat bij dezen eersten schriftelijken cursus werd behandeld — de commandovoering en vuurleiding — was hiertoe bij uitstek geschikt. Dit neemt niet weg, dat naar mijn meening ook andere onderwerpen zeer goed bij de schriftelijke cursussen zijn te behandelen. Deze eerste cursus zou een proef zijn; na afloop van den cursus moest een verslag van den leider worden ingediend nopens diens bevindingen. Maar bovendien moesten worden overgelegd:

het oordeel van ieder der deelnemers over den cursus,
de afdrukken der lessen,
de ingekomen antwoorden en de daarop door den leider gemaakte bemerkingen.

Bovendien zouden de deelnemers een dag in werkelijken dienst komen, om ten overstaan van een door den Inspecteur der Artillerie aan te wijzen commissie, blijk te geven van de gemaakte vorderingen.

De cursus werd aanvankelijk gevolgd door 15 deelnemers; hiervan hebben zich 2 deelnemers tijdens den cursus teruggetrokken.

Aangezien door de te treffen voorbereidingen de cursus eerst op 3 December kon beginnen, bestond deze cursus uit 10 lessen, die met een tusschenruimte van 10 à 11 dagen werden verzonden. Bij den cursus werd een afgerond geheel behandeld, verdeeld over deze 10 lessen. Bij iedere les werden vragen gevoegd, die door de deelnemers beantwoord moesten worden. Na ontvangst van de antwoorden, werden deze ten spoedigste door den leider gecorrigeerd en daarna aan de deelnemers teruggezonden. Uit de bevindingen van den leider na afloop van dezen cursus, wordt het navolgende vermeld:

- a. De schriftelijke cursus is zeer geschikt voor het onderwijzen van de commandovoering en vuurleiding bij de Artillerie. Bij het vormen van klassen moet de maximum-sterkte per leider 12 deelnemers bedragen.
- b. De deelnemers hebben den cursus met zeer veel ijver en belangstelling gevolgd; de gemiddelde beoordeeling der deelnemers is uit te drukken in het getal 75.
- c. Doordat de beschikbare tijd voor den cursus beperkt is geweest van begin December tot einde Maart, is volstaan met 10 lessen met een tusschenruimte van 10 à 11 dagen. Noodgedwongen zijn hierdoor enkele lessen zeer uitgebreid geweest en is de tijd tusschen de lessen beperkt geweest. Het is daarom aan te bevelen, de lessen uit te breiden tot 12 lessen en de tusschenruimte der lessen te stellen op 14 dagen. De leerstof kan hierdoor meer verdeeld worden en de deelnemers hebben meer tijd voor het uitwerken.
- d. Een gemis bij den schriftelijken cursus is het persoonlijk contact van den leider met de deelnemers. Enkele malen is over en weer met een deelnemer een onderwerp op schrift besproken, terwijl dit spoediger mondeling toegelicht zou zijn geweest.
- e. Door den schriftelijken cursus leeren de deelnemers de betrokken voorschriften en reglementen toepassen; een vlotte commandovoering en vuurleiding kan schriftelijk niet geleerd worden. Hiervoor is het noodig, dat de deelnemers na afloop van den schriftelijken cursus twee dagen in werkelijken dienst komen, teneinde het geleerde bij panorama-oefeningen vlot te leeren toepassen.
- f. Teneinde den cursus met succes te volgen, moeten de deelnemers er zich van bewust zijn, dat het bestudeeren der lessen en het beantwoorden der vragen veel tijd vraagt.

Het is zeer noodzakelijk de opmerkingen bij de gecorrigeerde antwoorden goed te bestudeeren, teneinde herhaling van dezelfde fouten te voorkomen. Wat het oordeel der deelnemers over den cursus betreft, wordt het volgende vermeld:

- a. Alle deelnemers zijn van oordeel, dat de schriftelijke cursus zeer goed aan het doel heeft beantwoord.
- b. Vele deelnemers zijn van oordeel, dat het nut van den schriftelijken cursus aanmerkelijk grooter is dan dat van den wintercursus en ook grooter dan dat van den gecomprimeerden cursus.
- c. Verschillende deelnemers deelen mede, dat voor het volgen van den schriftelijken cursus veel meer tijd noodig is geweest dan in den aanvang is gedacht.

Desgevraagd hebben meerdere deelnemers mij medegedeeld, dat per les een avond noodig was geweest; voor sommige deelnemers, die het onderwerp aanvankelijk minder beheerschten, ook wel langer.

Uit het verslag van de commissie, die na afloop van den cursus een onderzoek heeft ingesteld naar de gemaakte vorderingen, wordt het volgende vermeld:

- a. Het resultaat is, zooals uit de hierna volgende cijfers blijkt, over het algemeen gunstig geweest; de voorschriften werden op een enkele uitzondering na, voldoende beheerscht. De vuurleiding mist nog de noodige vlotheid.
- b. Het komt de commissie daarom gewenscht voor, aan den schriftelijken cursus een dag opkomst in werkelijken dienst te verbinden, gedurende welken dag door den leider van den cursus het gedurende den winter behandelde bij een panorama-oefening nog eens practisch wordt herhaald.

Naar aanleiding van deze gunstige ervaringen met den schriftelijken cursus, werd bepaald, dat in het najaar van 1931 wederom een schriftelijke cursus zou worden gehouden. Het aantal deelnemers werd vastgesteld op 24, zoodat 2 klassen van 12 deelnemers werden gevormd. Aan den leider werd voor het corrigeeren van de antwoorden een hulpleider toegevoegd. Wederom moesten bij het einde van dezen cursus worden overgelegd het verslag van den leider en het oordeel van ieder der deelnemers. Tevens zouden de deelnemers wederom een dag in werkelijken dienst komen voor het te houden onderzoek door eenzelfde commissie als in 1930. Deze cursus begon op 27 October 1931 en bestond uit 12 lessen, terwijl de tusschenruimte tusschen de lessen op twee weken was gesteld.

Door den leider van den schriftelijken cursus werd in zijn verslag vermeld, dat — met één uitzondering — ook nu ijver, belangstelling en vorderingen ruim voldoende waren geweest en ook thans de cursus zeer goed had voldaan aan de gestelde verwachtingen. Echter werd nogmaals voorgesteld, de deelnemers in plaats van voor één, voor twee dagen in werkelijken dienst te doen komen. Het oordeel der deelnemers was ook thans wederom onverdeeld zeer gunstig en kwam overeen met dat van de deelnemers van den eersten cursus. De commissie van onderzoek naar de gemaakte vorderingen vermeldde, dat het resultaat wederom gunstig bleek te zijn en dat de dag opkomst in werkelijken dienst weder van groote waarde werd geacht. In het verslag van den Inspecteur der Artillerie over dezen cursus aan den Minister van Defensie, waarin o.a. vermeld werd, dat uit de beschouwingen van de deelnemers bleek, dat zij zonder uitzondering op handhaving van dezen cursus prijs stelden, omdat zij hem zeer vruchtbaar achtten, werd een voorstel ingediend, om de schriftelijke cursussen definitief vast te stellen. Hierin werd o.a. voorgesteld, de reserve-officieren desgewenscht eenmaal in elk driejarig tijdvak, een schriftelijken cursus te doen volgen, ter vervanging van een gecompriëerde cursus. Deze beperking werd gewenscht geacht, omdat de schriftelijke en gecompriëerde cursussen elkander aanvullen, en de afwisseling van beide cursussen ertoe zou bijdragen, om de uitkomsten van het onderricht te verhoogen.

Naar aanleiding van dit verslag, werd bij schrijven van den Minister van Defensie van 3 Augustus 1932, IIe Afd. B. no. 9, een regeling getroffen betreffende schriftelijke cursussen voor reserve-officieren der Artillerie, welke regeling hierna volgt.

§ 1. Aan een door den Inspecteur der Artillerie te bepalen getal subalterne reserve-officieren der Bereden artillerie, van het 1e Regiment onbereden artillerie en van het 2e Regiment onbereden artillerie, die daarvoor naar het oordeel van dien Inspecteur — de betrokken regimentscommandanten, c.q.

den commandant van het Korps rijdende artillerie, gehoord — overigens in de termen vallen, kan in elk driejarig tijdvak éénmaal worden vergund om, ter vervanging van de in artikel 5, tweede lid, onder 3°, der Wet voor het reserve-personeel der landmacht 1905, bedoelde opkomst in werkelijken dienst voor ten hoogste 6 dagen, deel te nemen aan een schriftelijken cursus van twaalf lessen, gedurende het voorafgaande wintertijdperk, gevolgd door opkomst in werkelijken dienst gedurende twee dagen.

§ 2. De deelnemers aan de in § 1 bedoelde schriftelijke cursussen worden ingedeeld — voor de Bereden artillerie, voor het 1e Regiment onbereden artillerie en voor het 2de Regiment onbereden artillerie afzonderlijk — in drie klassen, elke klasse van ten minste vijf deelnemers:

- a. oudere kapiteins;
- b. jongere kapiteins en oudere luitenants;
- c. overige luitenants.

§ 3.

1. Na verkregen machtiging van den Commandant van het Veldleger wijst de Inspecteur der Artillerie aan:

- 1°. een officier, die optreedt als hoofdleder der schriftelijke cursussen;
- 2°. de noodige officieren, die als hulpleiders ter beschikking van den hoofdleder worden gesteld voor de correctie van het ingeleverde werk;
- 3°. een administratief onderleed onderofficier, die den hoofdleder behulpzaam is voor administratieve arbeid.

2. De in het eerste lid bedoelde militairen verrichten den aan hun daar genoemde functie verbonden arbeid buiten de normale diensturen; zij kunnen na afloop van den cursus aan den Minister van Defensie worden voorgedragen voor de volgende vergoedingen:

- 1°. hoofdleder: f 100,—, eventueel vermeerderd met een bedrag van f 25,— voor elk door hem samengesteld twaalfstal nieuwe lessen, tot een maximum van $12 \times f 25,—$;
- 2°. hulpleider: f 0.70 voor elke door hem gecorrigeerde les;
- 3°. toegevoegde onderofficier: f 25,—, benevens een door den Minister van Defensie, op voorstel van den Commandant van het Veldleger, in verband met den verrichten arbeid te bepalen bedrag.

§ 4. De hoofdleder kan tot het aanschaffen van papier e.d. beschikken over ten hoogste f 2.— per deelnemer.

§ 5. Overigens is met betrekking tot de schriftelijke cursussen het bepaalde in § 10, zevende en achtste lid, § 11, eerste en derde lid en § 13 van Bijlage A van L. O. 1930, No. 139, van overeenkomstige toepassing.

Zoals uit § 1 blijkt, kan in elk driejarig tijdvak eenmaal aan den schriftelijken cursus worden deelgenomen, gevolgd door opkomst in werkelijken dienst gedurende twee dagen.

Tengevolge van de opheffing van 1 R. O. A. moet voor het vermelde in § 2 thans worden gelezen: voor de Bereden artillerie, voor officieren van 12 l.st. ingedeeld bij de Bereden artillerie en voor het Regiment motorartillerie —.

De bijlage A, vermeld in § 5, behandelt de regeling der wintercursussen voor reserve-officieren.

De hier vermelde bepalingen uit bijlage A, die ook van toepassing zijn op de schriftelijke cursussen, zijn zoowel voor de wintercursussen als voor de schriftelijke cursussen van het grootste belang, zooals ik hierna zal aantoonen.

Kapitein Dr. RONHAAR somt bij het vermelden van de schriftelijke cursussen voor- en nadeelen op.

De voordeelen kan ik volkomen deelen, bovendien zou ik hier nog het groote voordeel aan willen toevoegen, dat alle deelnemers de vragen persoonlijk moeten beantwoorden; bij mondelinge cursussen wordt de vraag door een deelnemer beantwoord en kunnen de overige deelnemers, indien zij zich daartoe zouden willen beperken, volstaan met toehooren, ofschoon ik natuurlijk onmiddellijk toegeef, dat ijverige deelnemers hiermede niet zullen volstaan.

Als groot nadeel noemt hij bij de schriftelijke cursussen de „slappe broeders”, die de eene les bij de andere leggen en niet doen wat van hen verlangd wordt.

Welnu, § 10 van de hierboven vermelde Bijlage A, geeft gelegenheid, deze „slappe broeders” te weren. Het eerste lid van § 10 luidt:

„Bij herhaald verzuim, zoomede in geval van onvoldoende ijver en belangstelling bij den cursus, wordt de reserve-officier door den betrokken Inspecteur van deelneming aan den loopenden wintercursus ontheven.”

Verder wordt in deze paragraaf vermeld, dat de Inspecteur daarna aan den betrokken Korpscommandant mededeelt, hoelang de ontheven reserve-officier in werkelijken dienst moet komen en dat de Inspecteur bevoegd is, om in geval van herhaald wettig verzuim af te wijken van het hierboven bepaalde; m.a.w. de „slappe broeder” lijdt zelf het nadeel, doordat hij ontheven wordt en in werkelijken dienst moet komen.

Gedurende de vijf jaar, dat de schriftelijke cursussen worden gegeven, is hiervan op een totaal van 172 deelnemers viermaal gebruik gemaakt, n.l. driemaal wegens het, ook na waarschuwing, in het geheel niet inzenden der antwoorden en eenmaal wegens het steeds zeer slecht beantwoorden der vragen. De deelnemers, die in het geheel geen antwoord gaven, maakten zich daarbij bovendien schuldig aan overtreding van het voorschrift, dat men verplicht is, binnen 14 dagen dienstcorrespondentie te beantwoorden.

§ 11 van Bijlage A behandelt het oproepen in werkelijken dienst, terwijl § 13 de regeling, de kosten, het verslag, en de belooning der leiders van de cursussen behandelt.

Ingevolge § 13 is het mogelijk, deelnemers voorloopig van het volgen dezer cursussen uit te sluiten, want vermeld wordt, dat uit het verslag tevens moet blijken, welke deelnemers aan de afgelopen cursussen voorloopig niet in aanmerking kunnen worden gebracht voor het volgen van overeenkomstige cursussen uit hoofde van gemis aan belangstelling en ijver en onvoldoende kennis.

Uit de regeling der schriftelijke cursussen blijkt, dat voor deze cursussen geen behoefte gevoeld wordt aan de regeling, die Kapitein Dr. RONHAAR vermeldt voor de gecombineerd schriftelijke en mondelinge cursussen, n.l. 6 schriftelijke en 6 mondelinge cursussen, die elkander afwisselen. Wellicht, dat een dergelijke regeling voor andere onderwerpen zou kunnen gelden; dit zou de ervaring moeten bewijzen.

Bij de schriftelijke cursussen, die gehouden worden bij de Artillerie, wordt in les 7 en in les 12 een herhaling van de voorgaande lessen gegeven, waarbij de voornaamste gemaakte fouten worden behandeld.

Het mondelinge gedeelte van den cursus heeft plaats gedurende 2 dagen opkomst in werkelijken dienst, na afloop van de 12 lessen. Dit voldoet zeer goed.

In het najaar van 1932 is volgens de vermelde regeling de schriftelijke cursus gehouden met aanvankelijk 57 deelnemers, verdeeld in 5 klassen; in het najaar van 1933 met aanvankelijk 43 deelnemers, verdeeld in 4 klassen, terwijl de

schriftelijke cursus in het najaar van 1934 begonnen is met 33 deelnemers, waarvan 7 vrijwillig; deze vrijwillige deelneming is een zeer verheugend verschijnsel.

Het totaal aantal deelnemers aan den cursus, die thans wordt gehouden, is geringer dan vorige jaren; is dit toe te schrijven aan onbekendheid met den cursus of aan de heerschende malaise, waardoor verschillende reserve-officieren er de voorkeur aan geven, een week in dienst te komen?

De vorderingen van de deelnemers aan de cursussen 1932/1933 en 1933/1934 waren op enkele uitzonderingen na wederom ruim voldoende, terwijl ook nu hun oordeel was, dat de cursus zeer leerzaam was geweest. De deelnemers waren het erover eens, dat, om den cursus met succes te volgen, men eenigen tijd moest beschikbaar stellen — zooals reeds is vermeld ongeveer één avond per les —, maar dit spreekt vanzelf. Indien iets geleerd moet worden, moet tijd beschikbaar zijn. Bovendien moeten de deelnemers niet vergeten, dat hoofd- en hulpleiders eveneens — buiten de normale diensturen — hun tijd beschikbaar moeten stellen, hetgeen zij gaarne doen in het belang der deelnemers en zeker niet het minst in het belang van hun wapen.

Tenslotte eenige uitkomsten: Aan de laatste vier volledige schriftelijke cursussen namen aanvankelijk deel 139 reserve-officieren. Reeds voor den aanvang bedachten zich 7 deelnemers en verzochten ontheffing. Tijdens den cursus verzochten nog 15 deelnemers ontheffing wegens verschillende redenen, als vertrek naar het buitenland, drukke bezigheden, enz. Meerdere deelnemers, die ontheffing vroegen, verzochten den cursus toch volledig te mogen ontvangen, omdat zij den geheelen cursus gaarne voor studiemateriaal wenschten te bezitten.

Het totaal der op verzoek ontheven deelnemers is zeer groot (16%) en wijst erop, dat alleen zij zich moeten opgeven, die zeker weten, dat zij gelegenheid en tijd hebben om den cursus te volgen.

Door den Inspecteur zijn op voorstel van den hoofdleder 3 deelnemers ontheven, wegens niet antwoorden, of zeer slecht werk.

Volledig hebben 114 deelnemers de cursussen dus gevolgd; na afloop werden de vorderingen van 5 deelnemers onvoldoende beoordeeld (4%); van de overige deelnemers gemiddeld ruim voldoende.

Het komt mij voor, dat deze uitkomst gunstig is.

Met het vorenstaande hoop ik meer bekendheid te hebben gegeven aan het reeds bestaan van schriftelijke cursussen en te hebben aangetoond, dat het mogelijk is, deze cursussen met gunstig resultaat te organiseren.

Wij brengen in herinnering, dat de oplossingen van de TACTISCHE PRIJSVRAAG No. 3, opgenomen in het Februari-nummer, uiterlijk 10 MAART a.s. in ons bezit moeten zijn.

OPTREDEN VAN HET BATALJON BIJ HET VERTRAGEND GEVECHT

door C. J. A. VAN DER HEEM,

Kapitein der infanterie, Leeraar K. M. A.

(Zie De M.S. 1934, Aug. blz. 342, Sept. blz. 390, Nov. blz. 505 en Dec. blz. 539).

BEVELEN EN MAATREGELEN VOOR DEN TERUGTOCHT UIT DE EERSTE STELLING.

(Hiertoe te raadplegen I.R. II A de punten 292—304).

Angezien van te voren bekend is, dat uit de stelling zal worden teruggetrokken, kunnen en moeten de *voorbereidingen voor den terugtocht en voor het bezetten van de volgende stelling tijdig en met zorg geschieden.* (Zie I.R. II A. punt 313).

C.—10 R.I. ontvangt dan ook reeds den 17den Juni om 11.00 *een bijzonder bevel* van C.—II Div. tot regeling van den terugtocht, waarin o.m. is opgenomen:

- de as van terugtocht;
- het vak van terugtocht;
- de bepaling, dat de terugtocht van het regiment **op nader bevel** van C.—II Div. zal beginnen;
- het aandeel, dat 10 R.I. heeft in het bezetten van een achterhoedestelling.
- de nieuwe bestemming van 10 R.I. na het doorschrijden van de tweede stelling;
- de regeling van den terugtocht enz.

Na ontvangst van dit bevel neemt C.—10 R.I. onverwijld maatregelen ten einde den terugtocht van zijn regiment voor te bereiden.

Hij bestudeert de kaart, maakt daarna een plan en doet naar aanleiding daarvan de noodige verkenningen verrichten. Als gevolg van deze verkenningen doet hij de noodige voorbereidingen treffen en geeft het volgende bevel uit (vergelijk I.R. II A., punt 302).

C.—10 R.I.
N°.

Geheim.

Exemplaar N° . .
Cp. 17 Juni 16.00.

Bevel.

(na kennisneming onmiddellijk vernietigen).

1. **Op mijn nader bevel** gaat 10 R.I. terug in het vak met de grenzen:
Noord: Zoom (vt 5—65) = hoogte 26.3 (vt 9—65) = School (vt 18—63) = Veessen (inb.).

Zuid: hoogte 51.3 (vt 7—62) = Kp 18.5 aan de spoorbaan Epe—Heerde = Dijkhuizer oph. brug (inb) = Oenerdijk (inb).

Tegelijk gaan terug:
Noord van ons R. Gr.
Zuid van ons 15 R.I.

2. Terugtochtsassen.

Terugtochtsas 10 R.I.:

Uitkijkpost (vt 9—64) = Schietbanen (vt 10—63) = Norel (vt 16—61) = Vemder oph. brug.

Terugtochtsas R. Gr.:

Harde (vt 8—67) = Dellen (vt 13—65) = Heerde = Norchten ¹⁾.

Terugtochtsas 15 R.I.:

Kunsweg van Soerel naar Epe = Oene = Welsum ¹⁾.

3. Achterhoedestelling.

III—10 R.I. versterkt met I—6 R.A. + 10 Bt. 6 veld + 2 M.C. (min. 2 sectiën) zal **op mijn nader bevel** een gedeelte der achterhoedestelling bezetten in de lijn:

hoogte 56.9 (vt 11—64) = hoogte 44.1 (vt 10—64) = hoogte 43.8 (vt 10—63) = hoogte 39.0 (vt 10—63) = hoogte 29.1 (vt 10—62) = hoogte 28.2 (vt 10—61).

C.—III—10 R.I. neemt maatregelen voor de verkenning en bereidt de bezetting dezer stelling voor. Alle genoemde hoogten moeten na bezetting onverwijd tot krachtige steunpunten kunnen worden ingericht.

C.—III—10 R.I. komt na ontvangst bevel tot bezetting der achterhoedestelling onder rechtstreeksch bevel van den achterhoedecommandant, d.i. C.

4. Nieuwe bestemming 10 R.I.

Na het doorschrijden van de 2e stelling wordt 10 R.I. Div. reserve en o.m. belast met het inrichten van een achterhoedestelling ten behoeve van de bezetting der 2e stelling.

5. Regeling van den terugtocht.

Geen bewegingen voor uur U, dat nader zal worden bepaald.

Maatregelen treffen, dat zoowel **over dag** als **des nachts** kan worden teruggegaan.

Zie voor de regeling terugtocht Bijlage I.

6. Scherm.

De voorbataljons zullen een scherm achterlaten (zie punt 5).

7. Assen van terugtocht.

I—10 R.I.

Uitzichttoren (vt 9—65) = uitzichttoren (vt 11—64) = hoogte 30.1 (vt 13—65) = Horsthoek = Olst oph. brug = Veessen.

II—10 R.I.

Hoogte 39.0 = Hertekolk (vt 12—62) = Norel = Vemder oph. brug = Oenerdijk.

¹⁾ Ligt op blad Hattem Oost.

Bijlage I.

Onderstaande elementen.	Vangen den terugtocht aan om:	Moeten de achterhoede-doorschreden hebben om:	Te volgen marschweg.	Opmerkingen.
Keukentrein II-10 R.I.	u + 15	u + 75	Kunstweg West langs legerplaats bij Oldenbroek = Epe ¹⁾ = Norel Vemder ophaalbrug = Oenerdijk.	¹⁾ C-II Div. gaf toestemming een deel van den kunstweg in vak 15 R. I. te volgen. 15 R. I. is onderricht.
Keukentrein I-10 R.I.	u + 15	u + 105	Uitzichttoren (vt. 9-65) = West langs Park (vt. 9-64) = Uitzichttoren (vt. 11-64) ²⁾ = Dellen ³⁾ = Heerde ³⁾ Bomen-burger ophaalbrug ³⁾ = Veessen.	²⁾ Het stuk landweg tusschen Fessenweg en uitzichttoren is door keukenwagens te berijden ³⁾ Van C-I D. G. is toestemming verkregen den kunstweg Dellen—Heerde, liggende uit vak R. Gr. te bezigen. R. Gr. is onderricht.
I-10 R. I., waarbij 1 sectie-2 M. C. 1 sectie-10 C. Mr 1 sectie-10 Bt. 6 veld. ⁵⁾	u + 30	u + 300	Uitzichttoren (vt. 9-65) = West langs uitzichttoren (vt. 11-64) = landweg in Z.O. richting ± 1 km volgen tot den West, Oost loopenden landweg, die Noord langs hoogte 30.1 (vt. 13-63) loopt = dezen landweg volgen tot hoogte 30.1 = den landweg West van hoogte 30.1 gedurende 300 m in Zuidelijke richting volgen = op den driesprong den landweg in Z.O. richting nemen en dezen volgen tot den kunstweg Dellen—Epe = laatstgenoemden kunstweg 150 m in Noordelijke richting volgen = landweg naar Norel = Norel ⁴⁾ = Horsthoek = School (vt. 18-63) = Olst ophaalbrug = Veessen.	⁴⁾ De kunstweg tusschen Epe en driesprong Zuid van de 1 van Norel mag door I-10 R. I. niet betreden worden. ⁵⁾ Komt in de achterhoede-stelling ter beschikking van C-III-10 R. I.
II-10 R. I., waarbij 1 sectie-2 M. C. 10 C. Mr. (min 1 sectie). 10 Bt. 6 veld (min 1 sectie) ¹⁾	u + 90	u + 300	Kunstweg, die West langs legerplaats bij Oldenbroek loopt tot hoogte 39.0 (vt. 10-63) = landweg van hoogte 39°. in N.O. richting 500 m volgen = daarna rechtsaf in Z.O. richting over de Koekenberg = N. rand Epe = Norel = Vemder oph.-brug = Oenerdijk.	
Scherm I-10 R. I. ⁶⁾	u + 240		Te regelen door C-I-10 R. I.	⁶⁾ Zie punt 6 van dit bevel.
Scherm- II-10 R. I. ⁶⁾	u + 300		Te regelen door C-II-R. I.	
			N. B. Bij onvoorziene omstandigheden zijn de ondercommandanten bevoegd van den voorgeschreven marschweg af te wijken, echter moet het vak en de as van terugtocht gehandhaafd blijven (zie punt 7 en 8 van dit bevel). Van een veranderde marschroute verwacht ik onoverwijd bericht.	

8. Scheidingslijn tusschen de bataljonsterugtochtswakken:

Hoogte 24.9 (vt 8—64) = hoogte 44.1 (vt 10—64) = landweg Noord langs hoogte 44.8 (vt 11—63) en hoogte 31.8 (vt 12—62) (de landweg bij I—10 R.I.) = = hoogte 16.6 (vt 14—62).

9. Voorbereidingen.

Onmiddellijk met het verkennen en afbakenen der terugtochtswegen aanvangen.

10. Werkzaamheid der artillerie gedurende den terugtocht zal zoo spoedig mogelijk worden bekend gemaakt.

11. Commandoposten.

Cp. —C.—10 R.I.

tot u + 30 te uitzichttoren (vt 9—65) =

tot u + 240 te hoogte 31.8 (vt 12—62) =

tot u + 360 te Norel (vt 16—61)

— daarna te Veessen.

Overige commandanten bij hun troepen op den voorgeschreven marschweg.

12. Verbindingen.

Na u + 30 wordt de telefonische verbinding tusschen mijn cp en die der ondercommandanten verbroken.

Na genoemd uur alle verbindingen per ordonnans..

De Luitenant Kolonel.

Aan				
C.—I —10 R.I.	exempl.	N ^o .	1	} ter uitvoering.
C.—II —10 R.I.	"	N ^o .	2	
C.—III—10 R.I.	"	N ^o .	3	
C.—10 C. Mr.	"	N ^o .	4	
C.—10 Bt 6 veld	"	N ^o .	5	
C.—II Div.	"	N ^o .	6 en 7	} ter inlichting.
C.—I D.G.	"	N ^o .	8 en 9	

Wij willen thans het bevel van den R.C. niet aan een nadere beschouwing onderwerpen, maar ons van nu af bezig houden met de bevelen en maatregelen van een der bataljonscommandanten, waarvoor wij een oude bekende, n.l. C.—I—10 R.I. kiezen.

Deze commandant heeft het niet gemakkelijk. Het algemeene beloop van de landwegen in het boschterrein van zijn stellingvak is N.O., terwijl de terugtochtsrichting aanvankelijk Oost is. Bij het voorbereiden van den terugtocht zal hij dan ook bijzondere maatregelen moeten doen nemen tot afbakening van de terugtochtswegen.

Na ontvangst van het bevel van den R.C. moet deze B.C. nu in de eerste plaats overwegen hoe hij zijn bataljon op den kunstweg krijgt, die West langs de legerplaats bij Oldebroek loopt (vergelijk I.R. II A., punt 298). Van zijn 3 tirailleurcompagnieën ligt 3—I—10 R.I. vrij dicht bij bedoelden weg in stelling (zie hiertoe schets 3, blz. 391). Hij overweegt, dat het deze compagnie

niet al te veel moeite zal kosten om den kunstweg te bereiken. Hiertoe hebben de sectiën slechts over een afstand van hoogstens 2 km met kompasstand 16.00 in Oostelijke richting te marcheeren. Hier aangekomen kan de compagnie verzameld worden en langs den op te geven marschweg de verzamelplaats van het bataljon achter de achterhoedestelling bereiken.

Onze B.C. overweegt voorts, dat 2—I—10 R.I. zich om te beginnen in het achter de frontlijn gelegen boschterrein kan terugtrekken. Hier kunnen de sectiën verzamelen en langs de boschwegen in N.O. richting gaan tot de lijn Kp 68 = hoogte 18.1 (vt 7—65), welke boschrand gemakkelijk ook bij nacht te vinden is. Verder oprukken in N.O. richting is van nu af uitgesloten, omdat dit de onderdeelen der compagnie in een nevenvak zou brengen. De sectiën zullen dus van hier af ieder voor zich met kompasstand 16.00 tot den kunstweg moeten marcheeren. Deze compagnie handelt daarna op overeenkomstige wijze als 3—I—10 R.I.

Een beschouwing van het terrein, waar 1—I—10 R.I. stelling heeft genomen leert hem, dat deze compagnie de allermoeilijkste taak heeft. Wel kan zij teruggaan tot in het boschterrein, maar het oprukken in N.O. richting brengt haar zeer spoedig in het nevenvak. Hij overweegt echter, dat de C.C. de puzzle als volgt kan oplossen. Nadat de compagnie zich in het bosch teruggetrokken heeft, gaan de sectiën met kompasstand 16.00 in Oostelijke richting tot aan de spoorbaan. Zij volgen deze tot Kp 68 en gaan dan onmiddellijk met kompasstand 16.00 in Oostelijke richting verder, tot zij den kunstweg bereikt hebben, waar de compagnie verzamelt en verder handelt, zooals de beide andere deden.

De B.C. overweegt verder, dat hij zorg te dragen heeft, dat compagnieën elkaar in het boschterrein en op de Doornspijsche Heide niet hinderen. Hij kan dit bereiken door het oordeelkundig bepalen van de tijdstippen van teruggaan. Voorts moet hij met zorg een oopenhooping van troepen op den kunstweg tegengaan en voldoende afstand tusschen de compagnieën doen onderhouden, opdat deze bij vijandelijk artillerie vuur zoo weinig mogelijk kwetsbaar zijn.

Voor wat het achter te laten scherm betreft (vergelijk I.R. II A., punt 296) overweegt de B.C., dat in het bijzonder de kopjesterreinen bij hoogte 16.3 (vt 5—65) en 14.4 (vt 5—64) de nadering van vijandelijke patrouilles begunstigen, dat hij echter evenmin het terrein Zuid van de 2e en 3e compagnie uit het oog mag verliezen, omdat de in het bosch teruggaande sectiën van de 2de en de 1ste compagnie hun rechterflank bieden aan een vijand, die hier mocht optreden. Hij besluit daarom het scherm samen te stellen uit: vier zware mitrs, n.l. een stuk van elk der sectiën bij Zoom, bij de spoorbaan, bij hoogte 18.0 en bij hoogte 26.8, voorts uit: 2 mitr. groepen van elk der tirailleurcompagnieën.

In verband met deze en andere overwegingen geeft de B.C. aan elk van zijn ondercommandanten **afzonderlijke mondelinge bevelen**, welke wij echter, om tijd en plaats te sparen, in de volgende punten hebben verzameld.

1. **Op mijn nader bevel** zal het bataljon teruggaan.

2. **Terugtochtsas van I—10 R.I.**

Uitzichttoren (vt 9—65) =

= uitzichttoren (vt 11—64) =

= hoogte 30.1 (vt 13—65) = Horsthoek = Olst oph. brug = Veessen.

3. Terugtochtswak van I—10 R.I.

Noordgrens: Zoom = hoogte 26.3 (vt 9—65) = School (vt 18—63) =
= Veessen (bij I—10 R.I.).

Zuidgrens: hoogte 24.9 (vt 8—64) = hoogte 44.1 (vt 10—64) = landweg
Noord langs hoogte 44.8 (vt 11—63) en hoogte 31.8 (vt 12—62) (de landweg
bij I—10 R.I.) = hoogte 18.0 (vt 14—62) = hoogte 16.6 (vt 14—62).

4. Terugtochtsassen neveneenheden.

(Zie punt 2 en 7, bevel C.—10 R.I.). ¹⁾

5. Achterhoedestelling.

(Zie punt 3, bevel C.—10 R.I.). ¹⁾

Ons bataljon zal de achterhoedestelling doorschrijden langs den landweg
Z.W. van Uitzichttoren (vt 11—64).

6. Bij het bataljon worden de volgende echelons gevormd.

Echelon	Staat onder bevel van:
Keukentrein.	C.-K. T.
Gevechtstrein: 6 munitie- en gereedschapswagens, 2 patroonwagens bat. staf, 2 patroonwagens M. C. 1 munitiewagen 10 C. Mr. 1 munitiewagen 10 Bt. 6 veld ²⁾ , 1 verbindingsmiddelenwagen. 1 troepenverbandwagen.	C.-G. T.
3-I-10 R. I. 1 sectie-2 M. C.	C.-3-I-10 R. I.
2-I-10 R. I. de sectie zw. mitrs. bij hoogte 18.0, de sectie zw. mitrs. bij grintgroeven (vt. 7—62), 1 stuk 6 veld ²⁾	C.-2-I-10 R. I.
1-I-10 R. I. de sectie zw. mitrs. bij spoorbaan. de sectie zw. mitrs. bij Zoom. de sectie 10 C. Mr. (vt. 6—65). 1 stuk 6 veld. ²⁾	C.-1-I-10 R. I.
(Vergelijk I. R. II A punt 293, 4e zinsnede.)	

7. Achter te laten scherm. (Vergelijk I.R. II A., punt 296).

Per sectie zw. mitrs 1 stuk behalve van de sectie bij grintgroeven, die
in haar geheel teruggaat.

¹⁾ Deze aanduiding is hier gebruikt om plaats te sparen. In een werkelijk bevel
mag zij natuurlijk op deze wijze niet voorkomen.

²⁾ Komt in de achterhoedestelling ter beschikking van C.-III-10 R. I.

bij 1—I—10 R.I., 2 mitr. groepen

bij 2—I—10 R.I., 2 mitr. groepen

bij 3—I—10 R.I., 2 mitr. groepen.

Bij het bataljon voert Kapitein A het bevel over het scherm. Hij regelt onder mijn nadere goedkeuring de voorbereiding, de actie en het teruggaan, het laatste zoo mogelijk met middelen van versneld vervoer.

De commandanten der tirailleurcompagnieën belasten in hun vak een luitenant met het bevel over het scherm. Genoemde officier regelt in overleg met Kapitein A de voorbereiding, de actie en het teruggaan van zijn gedeelte.

Het tijdstip van teruggaan is vermeld in punt 8.

8. Regeling van den terugtocht.

(Zie de staat op de beide volgende bladzijden).

9. Verzamelplaats van het bataljon achter de achterhoedestelling.

Oost-West loopende landweg tusschen kruispunt N.W. van hoogte 30.1 (vt 13—63) en het punt 1250 m West daarvan, waar de landweg van Uitzichttoren (vt 11—64) er op uitkomt. Zie voor de punten waar de onderdeelen zich moeten opstellen punt 8.

10. Voorbereidingen.

Alle betrokken commandanten nemen maatregelen, dat op het uur van terugtocht nauwkeurig bekend en aangegeven is:

a. **Hoe** elk onderdeel moet teruggaan.

b. **Welke marschweg** het onderdeel moet volgen.

c. **De groepeerings**, waarin het onderdeel teruggaat.

d. **De verzamelplaatsen**, waar de onderdeelen zich tot een eenheid van hoogere orde moeten vereenigen.

Zij zullen voorts den marschweg doen afbakenen door teekens en aanduidingen, welke na het passeeren moeten worden weggenomen en dragen zorg dat alle belemmeringen in den rug opgeruimd zijn. (Vergelijk I.R. II A., punt 293).

11. Mijn cp.

— Tot U + 30 bij Gringroeven (vt 6—64).

— Tot U + 160 bij Uitzichttoren (vt 9—65).

— Vervolgens verplaats ik mij langs den marschweg van het bataljon (punt 8) naar hoogte 30.1 (vt 13—63).

12. Verbindingen.

Van u + 30 af is de telefonische verbinding met mijn cp verbroken. Daarna alle berichten per ordonnans.

Beknorte toelichting op de bevelen van C.—I—10 R.I.

Bij de punten 1 t/m 4, die overigens geen nadere toelichting vereischen, merken wij op, dat het aangeven van grenzen en assen in het boschachtige heuvelterrein dikwijls groote moeilijkheden oplevert.

In punt 5 omtrent de achterhoedestelling wordt slechts vermeld, wat de onderdeelen van 10 R.I., die *niet* voor de bezetting ervan aangewezen zijn, ervan moeten weten. III—10 R.I., dat deze stelling bezetten moet, krijgt een afzonderlijk bevel.

Punt 6. Bij het vormen van de echeclons zijn de wapenen, welke zich in het vak van een infanterie-eenheid bevinden, maar tijdens de bezetting niet onder bevel van den vakcommandant stonden, bij den terugtocht wel onder dien vakcommandant gesteld.

(Vergelijk I.R. II A., punt 293, 4e zinsnede).

Het zal den lezer opgevallen zijn, dat er bij het vormen van de verschillende echelons afgeweken is van I.R. II A., punt 298. Volgens genoemd punt behooren de voorcompagnieën tot één echelon. Dit zal ook meestal het geval kunnen zijn, vermits de voorcompagnieën in den regel even ver van de achterhoedestelling verwijderd zijn en dan langs evenwijdige lijnen naar die achterhoede stelling kunnen marcheeren. Hier kan dit niet en zou het dan ook onpractisch zijn hen als één echelon te beschouwen.

Punt 7. Voor wat betreft de bevelvoering bij het achter te laten scherm, is gehandeld in overeenstemming met I.R. II A., punt 296, waarin de volgende beginselen zijn neergelegd:

- a. De B.C. bepaalt de sterkte van het scherm.
- b. De sterkte is 2 à 3 mitr. groepen per voorcompagnie en 1 à 2 sectiën zware mitrs per voorbataljon.
- c. Er zijn om het moreel hoog te houden veel officieren bij het scherm ingedeeld.
- d. Het scherm houdt stand tot een bepaald tijdstip.

Punt 8. Dit is uit den aard der zaak het belangrijkste punt van het bevel. Bij de regeling van het teruggaan der voorcompagnieën heeft de B.C. trachten te bereiken,

- dat de voorcompagnieën ondanks het feit, dat zij op ongelijke afstanden van de achterhoedestelling staan, toch tegelijkertijd den terugtocht beginnen;
- dat zij elkander in het terrein tijdens den terugtocht niet hinderen;
- dat iedere C.C. zijn Comp. niettemin behoorlijk in de hand kan houden;
- dat zijn bataljon een zoodanige groepeerings heeft, dat het weinig kwetsbaar is, terwijl hij toch invloed op den gang van zaken kan blijven uitoefenen.

De tijden werden als volgt berekend:

3—I—10 R.I.

— Afstand naar kunstweg 2 km	40 minuten
— Tijd noodig voor verzameling, enz.	20 minuten
— Marsch naar achterhoedestelling	40 minuten
— Veiligheidsmarge	40 minuten

140 minuten

2—I—10 R.I.

— Afstand naar kunstweg 3,5 km	70 minuten
— Verzamelen v/h echelon	30 minuten
— Marsch naar achterhoedestelling	45 minuten
— Veiligheidsmarge	35 minuten

180 minuten

1—I—10 R.I.

— Afstand naar kunstweg 6 km	120 minuten
— Verzamelen v/h echelon	30 minuten
— Marsch naar achterhoedestelling	50 minuten
— Veiligheidsmarge	40 minuten

240 minuten

Echelon	Begint den terugtocht om:	Moet achterhoedestelling doorschreden hebben om:	Verzamelplaats van het echelon. ¹⁾
Keukentrein I-10 R. I.	u + 15	u + 105	Kunsweg onmiddellijk N. van uitzichttoren (vt. 9—65).
Gevechtstrein I-10 R. I.	u + 30	u + 150	Kunsweg van 50 tot 100 m N. van uitzichttoren (vt. 9—65).
3-I-10 R. I. met toegevoegde troepen.	u + 30	u + 170	Kunsweg en omgeving van 100 tot 300 m Z. van uitzichttoren (vt. 9—65).
2-I-10 R. I. met toegevoegde troepen.	u + 30	u + 210	Kunsweg en omgeving van 100—300 m N. van uitzichttoren (vt. 9—65).
1-I-10 R. I. met toegevoegde troepen.	u + 40	u + 270	Kunsweg en omgeving van 300—500 N. van uitzichttoren (vt. 9—65).
Scherm.	u + 240		

¹⁾ Na het bereiken van de verzamelplaats van het echelon mij bericht zenden. (Zie voor cp. punt II.)
De echelons marcheeren daarna zonder nader bevel af te wachten naar de verzamelplaats van het bataljon.

Hoe deze verzamelplaats bereikt moet worden.	Marschweg naar de verzamelplaats van het bataljon achter de achterhoedestelling. ²⁾	Opmerkingen.
Te regelen door C.-K. T.	Marcheert <i>niet</i> naar de verzamelplaats, maar volgt den marschweg: (genoemd in bevel. C.-10 R. I. punt 5)	
Te regelen door C.-G. T.	Uitzichttoren (vt. 9—65) = West langs Park (vt. 9—64). West langs uitzichttoren (vt. 11—64) = landweg in Z.O. richting 1 km volgen = daarna de naar het Oosten loopenden landweg volgen tot kruispunt N.W. van hoogte 30,1 (vt 13—63). ³⁾	de munitiewagen van 10 Bt. 6 veld blijft bij uitzichttoren (vt. 11—64) en krijgt daar nadere bevelen van C.-III-10 R. I.
Sectiesgewijze met kompasstand 16.00 naar kunstweg marcheeren.	Alsvoren maar 200 m West van hoogte 30.1 halt houden. ³⁾	
De groepen recht achteruit tot in het bosch, hier de secties verzamelen en secties-gewijze langs de boschwegen oprukken in N.O. richting tot de lijn Kp. 68 = hoogte 18.1 (vt. 7-65). Van hier af met kompasstand 16.00 naar den kunstweg.	Alsvoren, maar 400 m West van hoogte 30.1 halt houden. ³⁾	het stuk 6 veld blijft bij uitzichttoren (vt. 11—64) en krijgt daar nadere bevelen van C.-III-10 R. I.
De groepen recht achteruit tot in het bosch. Hier secties-gewijze verzamelen en recht Oost naar de spoorbaan marcheeren, deze volgen tot Kp. 68 en van hier met kompasstand 16.00 naar den kunstweg.	Alsvoren maar 600 m West van hoogte 30.1 halt houden. ³⁾	het stuk 6 veld blijft bij uitzichttoren (vt. 11—64) en krijgt daar nadere bevelen van C.-III-10 R. I.

²⁾ Bij onvoorziene omstandigheden mag van den marschweg worden afgeweken, echter met handhaving van de marschas punt 2 en het marschvak punt 3. Ik verwacht in voorkomend geval hiervan onverwijld bericht.

³⁾ Van het bereiken verzamelplaats verwacht ik onverwijld bericht op mijn cp. (zie punt 11).

Bij de berekening der tijden is een marge voor onvoorziene omstandigheden gelaten. De noot onder aan kolom 4 verplicht echter de commandanten der echelons onverwijld naar de verzamelaarsplaats van het bataljon te marcheren. Wanneer alles vlot van stapel loopt, is er dus veel kans, dat het bataljon reeds geruimen tijd voor u + 270 de achterhoedestelling heeft gepasseerd.

De overige punten vereischen geen nadere toelichting.

De **artillerie** is in het bevel niet ter sprake gekomen. Zij zal in den nacht van den terugtocht optreden op een wijze, die den vijand den indruk moet geven, dat onverzwakt in de stelling zal worden standgehouden. Haar werkzaamheid was overigens van geen invloed op de handelingen van I—10 R.I., zoodat zij in het bataljonsbevel niet genoemd is.

Wij nemen thans afscheid van I—10 R.I. en bevelen den lezer aan de bevelen en maatregelen te overwegen van de compagnies- en sectiecommandanten, alsmede het optreden van de bezetting der achterhoedestelling.

NIEUWE UITGAVEN

Naam- en ranglijst der officieren van het Koninklijk Nederlandsche leger en van het Koninklijk Nederlandsch-Indische leger, 1935. Gorinchem, J. NOORDUYN EN ZOON N V.

Voor de honderd en vierde maal verscheen de trouwe kronikeur van de loopbaan der duizenden officieren, die tot één der beide deelen van het leger van ons Koninkrijk hebben gehoord. Tijdgenoot van *De Militaire Spectator*, evenals deze nestor der Nederlandsche tijdschriften ontstaan in een tijdperk toen ons leger te velde was, heeft het „officiersboekje” evenzoo de wisseling der tijden niet alleen weten te doorstaan, doch zich telkens aangepast en verjongd. In de jongste uitgave zijn voor het eerst de oprichtingsdata bij de verschillende korpsen en inrichtingen van het Nederlandsche leger vermeld.

Een woord van aanbeveling is hier overbodig. Wel willen wij erop wijzen, dat, naar ons bekend is, de inkrimping van het korps beroepsofficieren en de sterke uitbreiding van het korps reserve-officieren het aantal bestellers van het boekje heeft doen afnemen en den omvang aanzienlijk heeft doen toenemen, waardoor de exploitatie niet gemakkelijker is geworden. Een woord van opwekking om daadwerkelijk mede te helpen deze onmisbare uitgave in stand te houden, willen wij dus gaarne laten hooren.

C.

Zee- en landmacht kalender 1935—1936. Premie-uitgave van de Nationale Crediet-Vereeniging, Afd. Spaarbrieven, Zeestraat 88, 's-Gravenhage.

Op een kloek schild prijken de nationale driekleur, rood-wit-blauw, zoomede de standdaards van Hare Majesteit en Hare Koninklijke Hoogheid. Op het schutblad van het kalenderblok wappert de geus der Koninklijke Marine, daaronder volgen bladen met de beeltenissen van den Commandant van het Veldleger, den Commandant van het K.N.I.L., den Chef van den Marinestaf, den Chef van den Generalen Staf en den Commandant der Marine te Willemsoord, met van ieder dezer autoriteiten een kort woord ter begeleiding. Twee en vijftig weekbladen brengen voorts elk een portret van één der leden van het Koninklijk Huis, w.o. de betreurde dooden uit het afgelopen jaar, of een fraaie afbeelding betreffende een der drie deelen — Koninklijke landmacht, Koninklijke marine en Kon. Ned.-Ind. leger — onzer weermacht. Elke afbeelding is voorzien van een kort en duidelijk verklarend bijschrift.

Het behoeft na het vorenstaande geen toelichting, dat wij met groote waardeering van deze uitgave melding maken. Reeds het feit, dat een dergelijke uitgave werd ondernomen, wijst erop, dat er in de geesten t. o. v. de weerbaarheidsgedachte heel wat is veranderd. Haar doel „een steentje bij te dragen tot de popularisering van onze weermacht” zal de directie van de N. C. V. met deze uitgave zeker bereiken.

C.

Bij de berekening der tijden is een marge voor onvoorziene omstandigheden gelaten. De noot onder aan kolom 4 verplicht echter de commandanten der echelons onverwijld naar de verzamelaarsplaats van het bataljon te marcheren. Wanneer alles vlot van stapel loopt, is er dus veel kans, dat het bataljon reeds geruimen tijd voor u + 270 de achterhoedestelling heeft gepasseerd.

De overige punten vereischen geen nadere toelichting.

De **artillerie** is in het bevel niet ter sprake gekomen. Zij zal in den nacht van den terugtocht optreden op een wijze, die den vijand den indruk moet geven, dat onverzwakt in de stelling zal worden standgehouden. Haar werkzaamheid was overigens van geen invloed op de handelingen van I—10 R.I., zoodat zij in het bataljonsbevel niet genoemd is.

Wij nemen thans afscheid van I—10 R.I. en bevelen den lezer aan de bevelen en maatregelen te overwegen van de compagnies- en sectiecommandanten, alsmede het optreden van de bezetting der achterhoedestelling.

NIEUWE UITGAVEN

Naam- en ranglijst der officieren van het Koninklijk Nederlandsche leger en van het Koninklijk Nederlandsch-Indische leger, 1935. Gorinchem, J. NOORDUYN EN ZOON N V.

Voor de honderd en vierde maal verscheen de trouwe kronikeur van de loopbaan der duizenden officieren, die tot één der beide deelen van het leger van ons Koninkrijk hebben gehoord. Tijdgenoot van *De Militaire Spectator*, evenals deze nestor der Nederlandsche tijdschriften ontstaan in een tijdperk toen ons leger te velde was, heeft het „officiersboekje” evenzoo de wisseling der tijden niet alleen weten te doorstaan, doch zich telkens aangepast en verjongd. In de jongste uitgave zijn voor het eerst de oprichtingsdata bij de verschillende korpsen en inrichtingen van het Nederlandsche leger vermeld.

Een woord van aanbeveling is hier overbodig. Wel willen wij erop wijzen, dat, naar ons bekend is, de inkrimping van het korps beroepsofficieren en de sterke uitbreiding van het korps reserve-officieren het aantal bestellers van het boekje heeft doen afnemen en den omvang aanzienlijk heeft doen toenemen, waardoor de exploitatie niet gemakkelijker is geworden. Een woord van opwekking om daadwerkelijk mede te helpen deze onmisbare uitgave in stand te houden, willen wij dus gaarne laten hooren.

C.

Zee- en landmacht kalender 1935—1936. Premie-uitgave van de Nationale Crediet-Vereeniging, Afd. Spaarbrieven, Zeestraat 88, 's-Gravenhage.

Op een kloek schild prijken de nationale driekleur, rood-wit-blauw, zoomede de standdaards van Hare Majesteit en Hare Koninklijke Hoogheid. Op het schutblad van het kalenderblok wappert de geus der Koninklijke Marine, daaronder volgen bladen met de beeltenissen van den Commandant van het Veldleger, den Commandant van het K.N.I.L., den Chef van den Marinestaf, den Chef van den Generalen Staf en den Commandant der Marine te Willemsoord, met van ieder dezer autoriteiten een kort woord ter begeleiding. Twee en vijftig weekbladen brengen voorts elk een portret van één der leden van het Koninklijk Huis, w.o. de betreurede dooden uit het afgelopen jaar, of een fraaie afbeelding betreffende een der drie deelen — Koninklijke landmacht, Koninklijke marine en Kon. Ned.-Ind. leger — onzer weermacht. Elke afbeelding is voorzien van een kort en duidelijk verklarend bijschrift.

Het behoeft na het vorenstaande geen toelichting, dat wij met groote waardeering van deze uitgave melding maken. Reeds het feit, dat een dergelijke uitgave werd ondernomen, wijst erop, dat er in de geesten t. o. v. de weerbaarheidsgedachte heel wat is veranderd. Haar doel „een steentje bij te dragen tot de popularisering van onze weermacht” zal de directie van de N. C. V. met deze uitgave zeker bereiken.

C.

DE VERDEDIGING IN VERLEDEN EN HEDEN, MET EEN BLIK IN DE TOEKOMST¹⁾

DOOR M. R. H. CALMEIJER,

Eerste-luitenant 19 R.I. toegevoegd aan den Directeur der H. K. S.

I. INLEIDING.

Het begrip „verdediging” heeft voor militairen ongetwijfeld een minder sympathieken klank. Men denke slechts aan uitdrukkingen als: „Kriegführen heisst angreifen”, „Plus qu'on est faible, plus qu'on attaque”, en ons Nederlandsche „Het is beter op het zwaard dan op het schild te betrouwen”.

Er zijn zelfs tijdperken en legers geweest en zij liggen, althans in tijdruimte, niet zoo ver achter ons, dat een verhandeling over de verdediging door de legerautoriteiten niet welwillend zou zijn beschouwd. De Fransche „Instruction sur la conduite des grandes unités” 1913 schreef „L'armée française revenu à ses traditions, n'admet plus, dans la conduite des opérations, d'autre loi que l'offensive”.

„Le mot de défense sonnait si mal à nos oreilles qu'on n'aurait pas osé en faire l'objet d'un exercice sur la carte, encore moins d'une manoeuvre sur le terrain”, schreef in 1923 den toenmaligen luitenant-kolonel LUCAS in zijn „L'évolution des idées tactiques en France et en Allemagne”.

De oorlogservaring leerde echter aldra, dat veelal een *combinatie van aanval en verdediging* moet worden toegepast om het gevechtsdoel te bereiken. Zeker, slechts de aanval kan leiden tot het doel van den strijd, de vernietiging van het vijandelijke weerstandsvermogen, doch *de aanval kan slechts op beperkte fronten met de vereischte kracht worden uitgevoerd*. Elke voorwaartsche beweging van den vijand op een der flanken of in den rug van de aanvalstroepen bedreigt de verbindingen, de levensaders van deze troepen en doet de aanval dus spoedig verlammen. De aanvaller moet derhalve meester blijven van het terrein, dat naar zijn verbindingen voert en zulks met inzet van een zoo gering mogelijk aantal troepen. Slechts door de verdediging kunnen deze hun taak volbrengen.

Voorts kan het voorkomen, dat twee tegenstanders met offensieve bedoelingen naar elkander oprukken, doch dat *één der partijen de andere vóór* is

¹⁾ Als voordracht gehouden voor de afdelingen *Hilversum* en *Utrecht* van de *Alg. Vereeniging van Nederlandsche Reserve-officieren*, respectievelijk 6 en 15 Februari 1935. Behalve van andere, in den tekst of in noten genoemde bronnen is bij het samenstellen van deze studie mede gebruik gemaakt van den tactischen leergang samengesteld door den Kapitein A. Q. H. DIJXHOORN ten behoeve van het onderwijs aan de H. K. S.

geweest bij het innemen van een gunstige aanvalsformatie. Dit geval deed zich voor bij de ontmoetingsgevechten in Noord-Frankrijk in de tweede helft van Augustus 1914, waaromtrent de bekende serie werken van Kolonel GRASSET „*La guerre en action*”, (NEUFCHÂTEAU, ETHE, VIRTON, ROSSIGNOL — ST. VINCENT), ons zoo'nanschouwelijk beeld geeft. Moet men nu, met slechts ten deele ontplooiden troepen, tegen een geheel in slagorde geschaarden tegenstander optornen, zooals de Franschen toenmaals deden? Neen, de uitslag heeft het bewezen, de verdediging is aanvankelijk het eenige middel, om het verschil in krachtsontwikkeling op te heffen en zodoende wellicht gelegenheid te krijgen later zelf offensief te worden.

Tenslotte kunnen de krachtsverhoudingen zoodanig zijn, dat een aanval voorshands geen kans op succes heeft en de legerleiding daarom gedwongen is zich voorshands tot de verdediging te bepalen om, gedachtig aan de woorden „een krijgsman wint al veel, al wint hij niets dan tijd”, te wachten tot het getij keert. Zulks kan geschieden, doordat de vijand zich het hoofd te pletter loopt, d.w.z. met zoodanige verliezen wordt afgeslagen, dat het aanvankelijke krachtsverschil is uitgewischt. Hiertoe kan ook medewerken de aankomst van bondgenootschappelijke versterkingen of de invloed van gebeurtenissen op een ander oorlogstooneel. Vooral in het raam onzer eigen landsverdediging laat zich een dergelijk geval zeer wel denken ¹⁾.

Men ziet het, er zijn tal van omstandigheden mogelijk, waarin de verdediging geboden is, zonder dat zulks iets afdoet aan het beginsel, dat slechts door een aanval een beslissende overwinning is te verkrijgen.

Hoe komt het nu, dat de verdediging als strijdvorm zoo vaak is miskend door mannen, die toch op kennis en ervaring konden bogen? VON CLAUSEWITZ, wiens voor 100 jaren geschreven werk „*Vom Kriege*” nog steeds een der peilers van de militaire wetenschap vormt, geeft hierop het antwoord, waar hij zegt: „*Eigentlich ist die Geringschätzung der Verteidigung immer die Folge einer Epoche, in der eine gewisse Manier der Verteidigung sich überlebt hat.*”

M.a.w., heeft men in een veldtocht met de gebruikelijke wijze van verdedigen wrange ervaringen opgedaan, doordat deze niet tegen den aanval bestand blijkt, dan klinkt na de vrede de kreet „weg met de verdediging”, het offensief „à l'outrance” wordt gepredikt, totdat men een volgend maal hiermede het hoofd stoot en de verdediging weder een min of meer ruime plaats gaat inruimen.

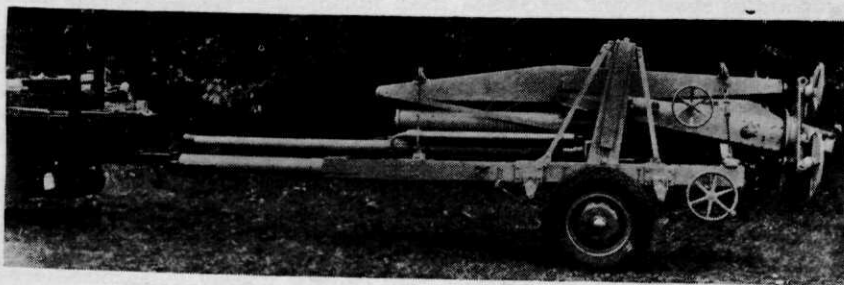
Deze studie handelt over hetgeen CLAUSEWITZ noemt „*die Manier der Verteidigung*”. Onze aandacht daarbij uitsluitend te beperken tot het heden, zou het gevaar medebrengen, dat men het bestaande gaat beschouwen als het eenig mogelijke en uit het oog verliest, dat het toch niet meer is, dan een overgangsvorm tusschen hetgeen was en hetgeen komen zal.

In het volgende zal daarom in groote lijnen worden geschetst, hoe de tactische inzichten omtrent de verdediging zich tot den wereldoorlog hebben ontwikkeld, vervolgens worden nagegaan, welke ervaringen men tijdens dezen strijd ter zake opdeed en welke gevolgtrekkingen daaruit werden gemaakt, om zodoende te komen tot het standpunt, dat wij thans innemen. Tenslotte zal worden getracht te onderzoeken of er aanwijzingen zijn, dat hetgeen wij thans als goed en juist erkennen, in afzienbare toekomst weder wijziging zal moeten ondergaan. (wordt vervolgd).

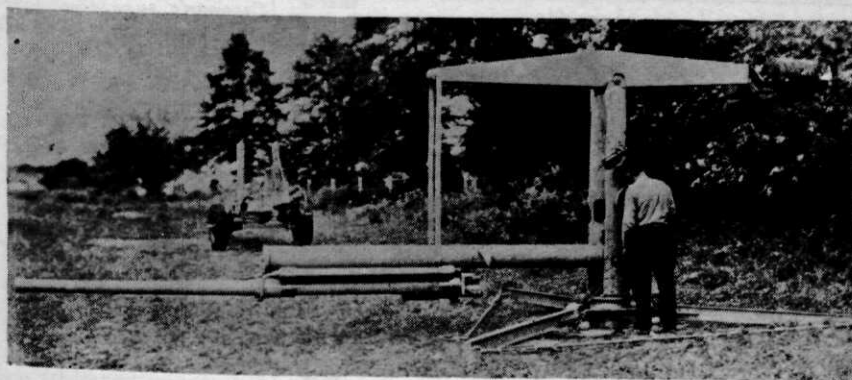
¹⁾ Zie „*De ontwikkeling der strategische denkbeelden in den loop der jaren*” door Kapitein J. J. C. P. WILSON, „*De Militaire Spectator*” 1931.

DAVISON 3" ALL-PURPOSE GUN.

Na de ontwerpen T2 en T3 uit de jaren 1929 en 1930 betreffende een vuurmond geschikt om te vuren op aardsche en op luchtdoelen — welke ontwerpen gebaseerd waren op de eischen gesteld in het rapport van de Westerveld-commissie van 1919 — komt Amerika thans met een nieuw ontwerp, eveneens volgens de ontwerpers geschikt om te vuren op aardsche en op luchtdoelen. Ook dit ontwerp wordt genoemd een „all-purpose gun”.

Afb. 1.

Afb. 2.

Afb. 1 toont den vuurmond op marsch. Om in stelling te komen, moeten vuurmond en affuit worden opgeheven, daarna gedraaid, zoodat de pivôt op den grond komt te rusten, waarna de beenen worden bevestigd (afb. 2). Een en ander duurt 9 à 10 minuten. Uit de beschrijving blijkt niet hoe dit opheffen van vuurmond en affuit in zijn werk gaat. Evenmin is aangegeven hoe de hoogte en de zijdelingsche richting worden gegeven en afgelezen.

Bij het Schneider 75 mm luchtdoelkanon wordt de vuurmond in evenwicht gehouden door een sterke vertikale veer, bij dit ontwerp is een tegengewicht toegepast, dat bestaat of uit metalen schijven of uit een leege bak, die bij het in stelling komen wordt gevuld met grond, steenen of andere materialen.

Eenige gegevens van het ontwerp volgen hieronder:

lengte vuurmond: ± 42 kaliber; projectielgewicht $\pm 5,9$ kg; $V_o = \pm 830$ m/sec; gewicht op marsch: vuurmond-voertuig 2160 kg, voertuig met affuitbeenen en tegengewicht 1365 kg, indien het leege tegengewicht wordt medegevoerd, gewicht 440 kg; gewicht in stelling 2840 kg.

Het ontwerp wordt ook geschikt geacht voor oorlogsschepen, schijnt daar reeds te zijn toegepast.

N.

NIEUWE UITGAVEN

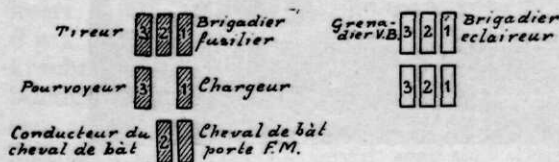
Règlement de la Cavalerie, Première Partie: Instruction technique. Tome deuxième: prescriptions relatives aux unités à cheval. Prix f 0.90.

Na 5 jaar heeft de legerleiding in Frankrijk het noodig geoordeeld dit reglement — in vrij belangrijke mate gewijzigd — opnieuw uit te geven. Het is de derde uitgave na 1918.

Groep te paard.

- Fusiliers

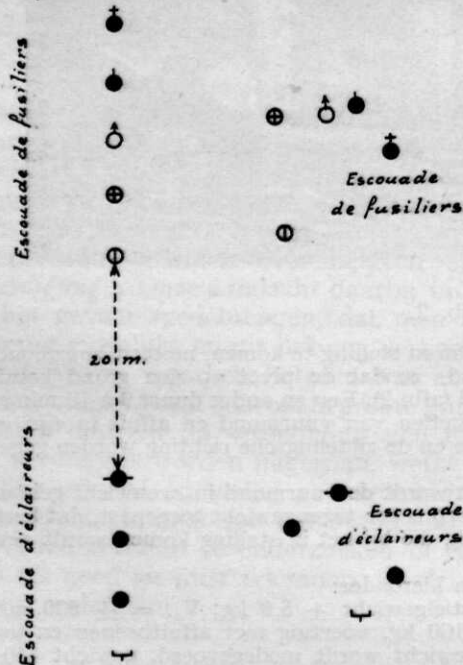
Eclaireurs

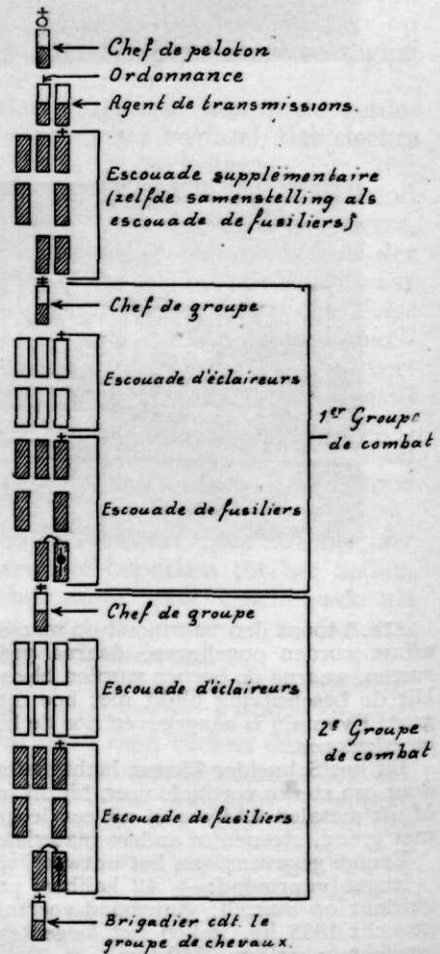
Groep verspreid, met escouades in diepte en breedte.

Groep in beweging of stilstaande in open terrein.

Groep stilstaande en gebruikmakende van dekkingen.

Boven schets 1, onder schets 2.

Schets 3. Het peloton in marschcolonne.

Helaas mankeert in deze nieuwe uitgave het bekende „rapport au ministre”, dat gewoonlijk een uiteenzetting bevat van de motieven, waarop de nieuwe uitgave berust en soms ook wel van de belangrijkste beginselen, welke er in zijn verwerkt.

Wij achten dit een zeer belangrijk en leerzaam reglement, speciaal voor officieren die in de troep dienen en voor hen die de tactiek der kleinere eenheden bestudeeren. Toch bevat dit deel nog niets over een der allerbelangrijkste zaken: het gevecht.

Wij zouden de inhoud als volgt kunnen weergeven: voorschrift paardrijden, scholen van de groep, het peloton en het eskadron te voet en te paard en idem van het mitrailleur-eskadron („escadron de mitrailleuses et d'engins de combat”).

Uit de vergelijking met het reglement van 1930 blijkt, dat er enkele kleine organisatie-wijzigingen hebben plaats gehad ten opzichte van de groep en het peloton. De commando-groep van den eskadrons-commandant heeft echter een ingrijpende uitbreiding ondergaan, waarbij wij in het bijzonder de aandacht vestigen op twee motorwielrijders.

Wij laten hier de samenstelling volgen:

1 fourier (ontcijferaar v. d. verbindingdienst), commandant;

1 korporaal en 1 cavalariet voor den postduivendienst;

4 trompetters ordonnans;

1 korporaal en 4 cavalarieten uitkijkers

1 ordonnans.

2 motorwielrijders (ontcijferaar v. d. verbindingdienst);

1 ziekenverpleger (op motorrijwiel met zijspan).

Een adjudant-onderofficier commandeert het z.g. peloton de commandement, hetwelk, behalve de commandogroep, ook de korpstrein omvat.

Duidelijkheidshalve voegen wij hier twee schetsen bij van de groep en het peloton. Wij vragen in het bijzonder de aandacht voor de vormen van het eskadron bij de naderingsmarsch te voet, waarvan een 8-tal voorbeelden in schetsvorm in dit reglement voorkomen. Het meest opvallende daarbij is, dat voor *alle afstanden* en *tusschenruimten* staat aangegeven: „variable”. Ook de vele (niet alle) mogelijke vormen voor het peloton met zijn vier escouades zijn door vele goede schetsen toegelicht. Eén der meest typeerende voorbeelden van de vorm van een groep in de naderingsmarsch is weergegeven in schets 2.

Ten slotte doen wij nog enkele grepen uit dit reglement, in de hoop onze lezers er toe te brengen het zelf ter hand te nemen, om, door studie, ook beter inzicht en waardeering van eigen voorschriften te verkrijgen. Zoo vinden wij bij de groep onder de paragraaf „exécution des feux”, dat het karabijnvuur niet geopend wordt, alvorens de lichte mitrailleur vuurt. Hierop volgt echter direct een uitzondering voor de „escouade d'éclairieurs”, die op afstanden beneden de 400 m op oogenblikdoelen vuurt.

Uit het eerste hoofdstuk stippen wij aan: de gangen, die merkwaardige afwijkingen vertoonen met de gangen, zooals ons voorschrift die kent.

Stap: 110 m per minuut, draf: 240 m per minuut, galop: 340 m per minuut, gestrekte galop 440 m per minuut.

De houding van den ruiter in den sprong wordt duidelijk gemaakt door twee zeer goede teekeningen, n.l. boven de hindernis en vlak voor het neerkomen (voorbenen op den grond). Het lijken ons ideaalplaten om te laten vergrooten, teneinde er de chambrees mee op te sieren (maar: het paard op enkele trens!).

P.

Der Zivile Luftschutz, ein Sammelwerk über alle Fragen des Luftschutzes, von Dr. Ing. E. H. Knipfer und Erich Hampe. Uitg. Verlagsanstalt Otto Stollberg, Bernburgerstrasse 14, Berlin S.W. 11.

Napoléon, par LOUIS MADELIN de l'Académie Française. Uitg. DUNOD, 92 Rue Bonaparte, Paris. VIe. Pr. gebr. Fr. 15.—.

Zwei lebende Mauern, 50 Monate Westfront, von HERBERT SULZBACH. Uitg. Verlag Bernard & Graefe, Alexandrinenstrasse 134, Berlin S.W. 68. Pr. gebr. R.M.3,75, geb. R.M. 4,75.

La Bataille des Deux Morins, par COLONEL A. GRASSET. Uitg. Payot, Paris, 106 Boulevard St.-Germain. Pr. ingen. 20 fr.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

EEN ONDERDEEL VAN DE KONINKLIJKE LANDMACHT BIJ HET SAARPLEBISCIET.

Op 19 December 1934 vertrok een detachement motorvoertuigen van de Schoolcompagnie van den Motordienst, bestaande uit één officier, twee sergeanten en veertien dienstplichtige korporaals en soldaten (die zich daartoe vrijwillig hadden verbonden) met twee personen- en negen vrachtauto's, twee keukenaanhangwagens en twee motorrijwielen, uit de Ripperda-kazerne te Haarlem, om deel uit te maken van het Nederlandsche Contingent Saartroepen. Langs den weg werd naar Rotterdam gemarcheerd, waar de voertuigen op den trein werden geladen, na eerst de bagage van het Contingent naar het Maasstation te hebben vervoerd.

10-1-'35. Opstelling van de voertuigen in het park op Krämers Schlöszchen te St. Ingbert.

13-1-'35. Vervoer van troepen op den stemdag.

Den volgenden dag te 11.20 vertrok de trein naar Saarbrücken, welke plaats den 21sten December, te 3.00, werd bereikt, waarna onmiddellijk met afladen werd begonnen, om vervolgens behulpzaam te zijn bij het kwartiermaken.

De staf en één compagnie van het Nederlandsche Contingent werden ondergebracht te Saarbrücken, de andere compagnie en het detachement motorvoertuigen te Sanct Ingbert in een leegstaande villa, bekend als Krämers Schlöszchen.

Op de ruime binnenplaats van deze villa werden de vrachtauto's en keukentrekkers geparkeerd; de voertuigen moesten echter schuin opgesteld worden, teneinde elk afzonderlijk te kunnen uitrijden zonder rangeeren. Voor de personenauto's en de motorrijwielen werd het koetshuis als garage gebruikt.

Aanvankelijk bleef het weer zacht, met zwaar bewolkte lucht en vrij veel regen, doch op 11 Januari daalde de temperatuur tot beneden het vriespunt en viel er een belangrijke hoeveelheid sneeuw, die tot het gebruik van sneeuwkettingen noodzaakte. Een deel van deze sneeuwkettingen moest worden geïmproviseerd.

Vóór den stemdag werden zoowel de ligging van alle stemlokalen als de wegen in het toegewezen gebied bij dag en nacht verkend, contact opgenomen met burgemeesters en politieautoriteiten en veelvuldig gepatrouilleerd, waarbij vervoer per auto plaats had.

Op 13 Januari, vóór de opening der stemlokalen, te 8.00 werd door het Nederlandsche Contingent een zoodanig verspreide opstelling ingenomen, dat op elk punt, waar dit

noodig mocht blijken te zijn, een afdeling van voldoende sterkte in den kortst mogelijke tijd aanwezig kon zijn voor het verlenen van militairen bijstand. De verschillende detachementen werden deels per trein, deels per auto naar de opstellingsplaatsen vervoerd, terwijl bij elk detachement één of meer auto's voor het vervoer daarvan gereed werden gehouden.

Na sluiting van de stemlokalen, te 20.00, werden de verzegelde stembussen onder gewapend geleide per vrachtauto naar de daarvoor aangewezen spoorwegstations vervoerd, waarna per specialen trein het vervoer naar Saarbrücken plaats had.

In de tweede helft van Februari had een geleidelijke ontbinding van de Saartroepen plaats; het Nederlandsche Contingent keerde op 16 Februari terug naar Nederland. Het detachement van den Motordienst werd op dien dag van Saarbrücken per trein naar Haarlem vervoerd, waar het te 23.15 aankwam.

Met een inspectie door H.M. de Koningin op 18 Februari te 's-Gravenhage, werd dit optreden van de Nederlandsche weermacht, als onderdeel van een internationale troepenmacht ter beschikking van den Volkenbond, besloten.

H.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de lichte troepen.

Bevorderd:

tot majoor, met ingang van 1 Febr.:
kapitein G. STÜRM, van het R.W. (majoor STÜRM is ingedeeld bij het 11e R.I.)
tot reserve-eerste-luitenant, met ingang van 1 Maart:
de reserve-tweede-luitenants D. F. P. HOEGEN, van het IIe R.H., D. J. MELLEMA, van het Ie R.H., en Jhr. W. E. VAN CITTERS, van het Ie R.H.

Eervol ontslagen:

de reserve-eerste-luitenants J. G. J. BOISSEVAIN en B. HOPPERUS BUMA, beiden van het Ie R.H.) onderscheidenlijk 25 Jan. en 29 Jan.

Bij de overige wapens en dienstvakken.

Benoemd:

tot tweede-luitenant bij het 14e R.I.:
cadet-sergeant W. A. YOUNG, van de Kon. Militaire Academie, 22 Jan.;
tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse:
eervol ontslagen reserve-officier van gezondheid der tweede klasse Dr. L. A. VAN DER NAGEL, 25 Jan.
tot reserve-kapitein bij het Regiment Genietroepen:
eervol ontslagen reserve-kapitein der Genie G. HESHUIJSEN, 1 Febr. (ouderdom van rang 30 April 1924).;

Bevorderd:

tot reserve-luitenant-kolonel voor speciale diensten, met ingang van 18 Jan.:
reserve-majoor voor speciale diensten P. W. M. HOEGEN, van het Vrijw. Landstormkorps motordienst;
tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse:
reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse A. J. R. E. VAN SCHOONHOVEN VAN BEURDEN, 7 Febr., R. OBBINK, 19 Febr., J. A. MARX, 28 Febr., W. F. K. J. F. FRACKERS en A. C. BOSMA, beiden 2 Maart;
tot reserve-luitenant-kolonel:
reserve-majoor M. FULD, 22 Febr.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Kapitein A. H. DRIJFHOUT VAN HOOFF, van de Treinafd. I A Brig., overgeplaatst bij het 2e R.V.A. en bestemd tot hoofd van het mobilisatiebureau.
Kapitein Jhr. K. J. VAN DEN BRANDELER, van het K.R.A., overgeplaatst bij de Treinafd. Ie A. Brig.
Reserve-kolonel A. C. BREEBAART, van den Staf inf., overgeplaatst bij den Staf IV I. Brig.

Reserve-luitenant-kolonel Dr. M. VAN HAAFTEN, van den Staf VII I. Brig., overgeplaatst bij den Staf inf., met bestemming voor de Vesting Holland.

Eerste-luitenant H. C. N. MEIJER, van de Treinafd. IVe A. Brig., gedetacheerd bij het Korps politietr., 1 Maart.

Kapitein Jhr. F. J. A. CALKOEN, van het 16e R.I., overgeplaatst bij het 21e R.I., 1 Febr.

Eerste-luitenant H. A. J. SCHOUWMAN, van het 4e R.I., werkzaam gesteld ten bureele van den Chef van den Generalen Staf en overgeplaatst bij den Staf inf., 1 Febr.

Kapitein A. M. S. PERQUIN, van het R.G.Tr., overgeplaatst bij den Staf genie, standplaats Den Helder, 18 Febr.

Kapitein A. G. M. BOOST, van den Staf genie, overgeplaatst bij het R. G. Tr. 1 Maart.

Tweede-luitenant C. J. VAN TATENHOVE, van het 10e R.I., overgeplaatst bij het 19e R.I., 1 Febr.

Eerste-luitenant W. WITTEVEEN, van het 19e R.I., overgeplaatst bij het 10e R.I., 1 Febr.

Majoor H. S. BLOEME, van het 11e R.I., eervol ontheven van zijn functie van hoofd-instructeur, commandant van de regimentsschool, bestemd tot indeelingsdistricts-commandant te Zwolle en overgeplaatst bij den Staf VIIe I. Brig. 1 Febr.

Kapitein J. DE VRIES, van het 7e R.I., tijdelijk belast met de waarneming van de functie van I.D.C. te Zwolle, 1 Febr.

Eervol ontslagen.

Majoor J. P. J. G. VAN BLARKOM, van den Staf VII I. Brig., Indeelingsdistrictscommandant te Zwolle, 1 Febr.

Kapitein C. P. GARJAENNE, van het 13e R.I., 1 Maart.

Reserve-officieren van gezondheid der eerste klasse J. F. VAAS, 1 Maart en Dr. H. P. WIJNEN, 7 Febr.

Reserve-luitenant-kolonel M. FULD, van het dienstvak der militaire administratie van het 4e R.I., 22 Febr.

Reserve-kapitein H. WIJNHOLDS, van het 5e R.I., 18 Maart.

Reserve-majoor G. VAN WALBEEK, van het 21e R.I., 1 Mei.

Decoratiën:

Kapitein J. J. C. P. WILSON, van den Generalen Staf, ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN.

INFANTERIE-REGLEMENT, DEEL II: HET GEVECHT, ONDERDEEL B.

Aansluitende bij het reeds verschenen gedeelte van bovenstaand reglement, bevat Onderdeel B in de eerste en voornaamste plaats Hoofdstuk V: **De aanval**.

De opzet van dit hoofdstuk komt overeen met die van hoofdstuk II: De verdediging, d.w.z. ook hier is begonnen met het vermelden van de algemeene beginselen, waarop het aanvallend gevecht der infanterie berust, terwijl daarbij tevens is behandeld de taak der verschillende onderdeelen in hun onderling verband en in nauwe samenwerking met elkaar, benevens de samenwerking met de overige wapens.

Vervolgens zijn, voor ieder der commandanten van de verschillende onderdeelen en ten slotte voor den soldaat, de daaruit voortspruitende verplichtingen vermeld. Om een juist inzicht te verkrijgen, moet dus een gebruiker — voor zooveel noodig — het algemeene gedeelte bestudeeren en vervolgens het gedeelte, dat gewijd is aan het onderdeel, waarvan hem het commando is of kan worden opgedragen. De bestudeering van de onderdeelen wordt door verwijzingen naar punten van het algemeen gedeelte vergemakkelijkt.

Aangezien, zooals hoofdstuk II in het licht heeft gesteld, de kracht van de verdediging berust op het vuur, heeft de aanval slechts kans van slagen, indien de tijdige opening van het vijandelijk vuur door verrassing kan worden voorkomen, dan wel dit vuur grootendeels kan worden uitgeschakeld. In de *beginselen* wordt aangegeven hoe zulks kan worden bereikt, hetgeen in het verdere gedeelte nader wordt uitgewerkt.

De *naderingsmarsch* vindt slechts een korte behandeling, aangezien de daarbij te nemen maatregelen grootendeels de veiligheid betreffen en derhalve in het *Voorschrift velddienst* worden besproken.

Meer uitvoerig wordt ingegaan op *het tot stand brengen van de gevechtsaanraking*, welke fase voor de infanterie van bijzonder belang is, aangezien in deze fase van den strijd hooge eischen worden gesteld aan de manoeuvreervaardigheid van de troepen en aan

de besluitvaardigheid en het tactisch inzicht van de commandanten. Dit laatste in het bijzonder, aangezien het reglement voorschrijft, dat de commandant van een eenheid, welke op het geheele front door 's vijands vuur tot stilstand is gekomen en wiens opdracht niet voorschrijft zich in dit geval tot de verdediging te bepalen, moet trachten den onder-vonden weerstand plaatselijk te doorbreken indien hij de mogelijkheid daartoe aanwezig acht. Deze bepaling, welke tot dusver in onze voorschriften niet voorkwam, beoogt te voorkomen, dat onderdeelen van een voorhoede reeds door een zwak, zij het aaneengesloten, scherm tot stilstand wordt gebracht.

Ten aanzien van de *voorbereiding van den aanval* wordt begonnen met een overzicht van de verschillende maatregelen, welke moeten worden getroffen om een aanval met kans van slagen te kunnen ondernemen; vervolgens worden deze maatregelen afzonderlijk besproken. Voorop staat daarbij *het vuur*, waarvan het gebruik op veel systematischer wijze is geregeld dan zulks tot dusverre in onze voorschriften geschiedde.

Tegenover het zorgvuldig ontworpen vuurstelsel van een verdediger kan de aanvallende infanterie niet volstaan met, vertrouwend op den steun der artillerie, van haar eigen vuurwapenen op eerst tijdens den strijd geïmproviseerde wijze gebruik te maken. Zij moet integendeel zorg dragen, dat de uitwerking van het *infanterievuur* zich zoo onafgebroken mogelijk doet gevoelen, dat dit vuur kan worden geconcentreerd op de plaatsen waar daaraan behoefte bestaat en dat de aanvallende tirailleurs bij een terugslag kunnen worden opgenomen.

Teneinde een en ander mogelijk te maken wordt, voor zoover het terrein zulks toelaat, bataljonsgewijze een *vuurbasis* gevormd, bestaande uit zware mitrailleurs, in voorkomend geval aangevuld met mortieren van 8 en kanonnen van 6 veld, welke — tenzij eerstgenoemde wapenen niet als vuurbasis kunnen worden opgesteld — onder bevel staat van den commandant der mitrailleurcompagnie, die alsdan optreedt als *commandant van de vuurbasis*. Door laatstbedoelde bepaling, welke een nauwe samenwerking tusschen de samenstellende deelen van een vuurbasis waarborgt, is aan de commandanten der mitrailleurcompagnieën een zeer belangrijke functie toebedeeld. Zij zullen zich ook met het gebruik van de mortieren van 8 en de kanonnen van 6 veld vertrouwd moeten maken. Het reglement behandelt nauwkeurig de opstelling van de vuurbasis, de aanwijzingen voor het vuurplan, welke de bataljonscommandant moet geven, het samenstellen van het vuurplan door den commandant van de vuurbasis en de bevelen, welke deze commandant geeft. De opstellingsplaats van de vuurbasis vormt geen deel van de z.g. uitgangstelling en kan zoowel in, achter, als vóór de uitgangstelling zijn gelegen. De opstelling vóór de uitgangstelling maakt het mogelijk, in een terrein, hetwelk het vuren over of door eigen troepen niet toelaat, althans het eerste oprukken van de aanvalstroepen te steunen; het vereischt echter de aanwezigheid van eigen troepen (lichte troepen, voorhoede) vóór de uitgangstelling. Bij een plaatselijken aanval kan de vuurbasis soms naast de uitgangstelling worden opgesteld.

Door de instelling van een vuurbasis is getracht ook bij den aanval het vuur der infanterie zooveel mogelijk volgens een tevoren wel overlegd plan te gebruiken. Dit plan moet echter, meer nog dan bij de verdediging, aan de wisselende gevechtsonstandigheden kunnen worden aangepast. Voor de lichte mitrailleurs en de geweren kan bij den aanval tevoren geen plan worden ontworpen. Hun gebruik richt zich derhalve geheel naar de omstandigheden. De gesteldheid van vele onzer terreinen zal oorzaak zijn, dat de zware mitrailleurs niet of slechts voor een gedeelte van den aanval als vuurbasis kunnen worden opgesteld. Worden de zware mitrailleurs niet als vuurbasis opgesteld, dan moeten deze wapenen bij de voorcompagnieën worden ingedeeld. Hieraan is echter het bezwaar verbonden, dat de schiettechnisch voortreffelijke affuit onzer zware mitrailleurs een betrekkelijk groot gewicht heeft en het wapen zich derhalve weinig leent om de beweging der voorcompagnieën te volgen; nochtans zal deze oplossing in vele onzer terreinen noodgedrongen moeten worden aanvaard.

Ten aanzien van het *artillerievuur* beschrijft het reglement in bijzonderheden hoe de samenwerking tusschen infanterie en artillerie bij den aanval tot stand wordt gebracht. De samenwerkende commandanten zijn hierbij in den regel een regimentscommandant der infanterie en een afdelingscommandant (c.q. een groepscommandant) der artillerie. Een bataljonscommandant kan somtijds de bevoegdheid krijgen door middel van een vuurwerksein een bepaalde vuurconcentratie te doen aanvangen of eindigen.

De *groepeering der aanvalstroepen* biedt, behoudens de bataljonsgewijze opstelling van een vuurbasis, geen verschillen van betekenis met hetgeen tot dusver was voorgeschreven. Het *gereedstellen van de aanvalstroepen* is uitvoeriger geregeld dan tot dusver het geval was, waarbij de aandacht erop is gevestigd, dat het noodig kan zijn, de uitgangstelling tevoren in te richten. Een eenvoudig systeem is ontworpen om in bevelen de te bereiken *doellijnen* aan te geven.

Onder *De uitvoering van den aanval* is beschreven hoe de aanvalstroepen in nauwe wisselwerking tusschen vuur, beweging en stoot terrein winnen. Dit laatste element is daarbij meer op den voorgrond gebracht dan tot dusver geschiedde. De geweergroep wordt niet langer beschouwd als een onvolwaardige mitrailleurgroep, doch heeft een eigen taak gekregen, nl. de kern te vormen der stootkracht van de sectie. Duidelijk is omschreven hoe een stormaanval wordt voorbereid en uitgevoerd. De sectiecommandant is tijdens den aanval beschouwd als de laagste commandant waarvan tactische leiding kan uitgaan, teneinde vuur, beweging en stootkracht met elkaar in onderling verband te brengen.

Het algemeene gedeelte van het onderwerpelijke hoofdstuk besluit met *De vervolging*, waarbij onderscheid is gemaakt tusschen de maatregelen in het geval een vijand wijkt alvorens de aanvalstroepen het gevechtsdoel hebben bereikt en die, welke moeten worden getroffen nadat het gevechtsdoel is bereikt.

Zooals reeds werd aangestipt, worden onder het hoofd *De infanterie-eenheden* achtereenvolgens puntsgewijze de verplichtingen opgesomd van de verschillende commandanten in de onderscheidene gevallen, waarin hun onderdeel bij den aanval kan verkeerden.

Aan het slot volgen *bijzondere bepalingen betreffende den aanval in den stellingoorlog*, waarbij is volstaan met aan te geven in hoeverre de bepalingen van het voorgaande alsdan uitbreiding behoeven of wellicht eenige wijziging moeten ondergaan.

Als hoofdstuk VI vinden de **Gevechten in bijzondere omstandigheden** behandeling, waarbij is aangegeven in hoeverre onder deze omstandigheden moet worden afgeweken van hetgeen in de vorige hoofdstukken ten aanzien van de gevechtsvoering is bepaald. Tot dusver werd dit onderwerp in de infanterie-voorschriften niet besproken, doch was het uitsluitend opgenomen in de *Gevechtshandleiding*. Achtereenvolgens worden besproken: *Het gevecht in de duisternis, bij mist of nevel; Het gevecht om oorden; Het gevecht om bosschen; Het gevecht in polderland; De rivierovergang; Kleine aanvallende ondernemingen*, doch uitsluitend voor zoover een en ander voor het optreden van de infanterie van belang is.

Hoofdstuk VII is gewijd aan **Aan- en afvoer; verzorging**, onderverdeeld in: *Munitie, De Geneeskundige dienst; De veterinaire dienst; De verpleging; De afvoer van krijgsgevangenen en buit*.

Omtrent den aanvoer van *munitie* van de aanvullingsplaats voor infanterie-munitie (zie *Voorschrift aan- en afvoer*) tot den gebruiker was tot dusver in ons leger niets voorgeschreven, terwijl dit onderwerp nochtans door het groote munitieverbruik van de moderne vuurwapenen van het hoogste belang is geworden. Thans is deze aangelegenheid nauwkeurig geregeld. Hierbij is een systeem ontworpen, dat, rekening houdende met de oorlogservaring, aan de Nederlandsche organisatie van troepen en treinen is aangepast. Het verdient aanbeveling dit de eerstvolgende jaren bij oefeningen zooveel doenlijk practisch te beproeven.

De *geneeskundige dienst, de veterinaire dienst en de verpleging* waren reeds geregeld in afzonderlijke voorschriften. Deze zijn echter bestemd voor onderscheidenlijk officieren van gezondheid, paardenartsen en verplegingsofficieren en bevatten derhalve aanmerkelijk meer dan voor de infanteriecommandanten van belang is. Thans vinden deze in het infanteriereglement alles bijeen, wat zij omtrent genoemde onderwerpen, voor zoover deze betrekking hebben op het gevechtveld, behoeven te weten.

Als **Aanhangsel** is opgenomen een **Leidraad voor den dienst in een commando-groep**. De daarin behandelde stof is voor de groote eenheden vervat in den *Leidraad bevelvoering*, doch was tot dusver voor de kleine eenheden niet bewerkt. Toch hebben uiteraard ook de commandanten van deze eenheden aan een leidraad op dit gebied behoefte. Aangezien deze niet alleen betrekking heeft op den dienst tijdens het gevecht — zooals overigens met de bepalingen van het I.R. het geval is — en te beperkt van omvang is om als afzonderlijk voorschrift te worden uitgegeven, werd de vorm van een Aanhangsel bij het I.R. gekozen.

Een **Alphabetisch Register** besluit het geheel.

UIT DE VAKPERS

OEFENINGEN VAN DE ENGELSche TANKBRIGADE.

Een referaat in de Februari-afl levering (blz. 91) gaf een overzicht van het eerste gedeelte der zomeroefeningen van de Engelsche tankbrigade. Hieruit bleek, welk een geweldige offensieve kracht dit nieuwe wapen kan ontwikkelen. Het tweede gedeelte van bedoelde oefeningen leerde daarentegen welke grenzen, in het huidige stadium der mechanisatie, aan het vermogen van een gemotoriseerde gepantserde strijdkracht zijn gesteld.

Ondersteld was, dat een *Westleger*, na de grens te hebben overschreden en voeling te hebben verkregen met een *Oostleger*, versterkingen afwachtte alvorens tot den aanval over te gaan. (Zie schets, ontleend aan het *Militär Wochenblatt*.)

Teneinde gunstige voorwaarden voor het offensief te scheppen besloot de commandant van het *Westleger* door een onder zijn bevel staande gemotoriseerde gepantserde strijdkracht 's vijands verbindings te verstoren en opmarcheerende vijandelijke afdeelingen uiteen te slaan alvorens zij het slagveld konden bereiken. Bedoelde strijdmacht kreeg hiertoe omstreeks 2½ dag ter beschikking en moest, na afloop van dien termijn, bij het eigen leger terug zijn om aan den slag te kunnen deelnemen.

De vleugel van het *Oostleger* werd gedekt door een versterkte divisie, welke achter dezen vleugel was opgesteld en gereed was om in verschillende richtingen op te marcheeren en stelling te nemen teneinde de verbindings van het *Oostleger* te dekken.

Werkelijk aanwezig waren bij West de gemotoriseerde gepantserde strijdkracht, bij Oost de vorenbedoelde versterkte divisie. De hoofdmachten van beide partijen waren ondersteld. De *gemotoriseerde gepantserde strijdkracht* bestond uit: een pantserbrigade (4 bataljons vechtwagens), een gemotoriseerde infanteriebrigade, pantserwagens, motor-artillerie, gemotoriseerde pioniers, een gemotoriseerde trein en luchtsrijdkrachten.

De commandant van de gemotoriseerde gepantserde strijdkracht beoogde in den nacht van 19/20 September de gemotoriseerde brigade een afstand van — in vogelvlucht gemeten — omstreeks 70 km te doen afleggen, om deze brigade vervolgens bij het plaatsje *Hungerford* gedekt op te stellen. In den vroegen morgen van 20 September zou dan de luchtverkenning beginnen, van den uitslag waarvan het verdere optreden afhankelijk was. De langzamere pantserbrigade zou eerst worden aangetrokken, als nadere gegevens omtrent de richting, waarin deze stootgroep moest worden ingezet, waren verkregen.

De commandant van de Oosttroepen concentreerde zijn divisie achter een kanaal en

het riviertje de *Kennet* en schoof de cavalerie-brigade ter strategische beveiliging in 's vijands richting vooruit.

Het gelukte de gemotoriseerde brigade — behoudens voor wat betreft de treinen — tijdens de duisternis de omgeving van *Hungerford* te bereiken en zich daar in boschjes en dorpen gedekt op te stellen. De verplaatsing van de treinen werd, in den vroegen morgen van 20 September, door Oostelijke verkenningsvliegtuigen waargenomen. Het gevolg hiervan was, dat de treincolonne nauwelijks *Hungerford* had bereikt of zij viel ten prooi aan een welgeslaagd luchtbombardement.

Boekte het *luchtwapen* hiermede dus een groot succes, ook dit wapen bleek niet alvermogend, want toen 20 September 15.00 uur een opgekomen mist de verdere luchtverkenningen verhinderde, waren beide partijcommandanten onkundig gebleven van de opstelling van 's vijands hoofdmacht.

Eerst nu gaf de commandant van de Westpartij de pantserbrigade bevel te 16.00 naar de omgeving van *Hungerford* te volgen.

In den loop van den nacht van 19/20 September ontving de Westelijke commandant bericht, dat de pantserbrigade in de omgeving van *Hungerford* was aangekomen. Hij deed zijn divisie daarop achter de *Kennet* opsluiten en zich aldaar ter verdediging opstellen terwijl hij na het aanbreken van den dag de luchtverkenning met kracht deed hervatten. Deze bracht thans volledig inzicht in den toestand bij den vijand.

Een aanval van de gemotoriseerde gepantserde strijdkrachten scheen thans aanstaande, doch bleef uit, wellicht omdat de nog beschikbare tijd niet toeliet de *Kennet* te forceeren.

De Oostelijke commandant daarentegen deed de cavalerie-brigade, die het front van de divisie inmiddels had vrijgemaakt, versterkt met een bataljon op auto's, een omtrekkende beweging maken en vervolgens de vrijwel opeengepakte gemotoriseerde strijdkracht in flank en rug aangrijpen. Terwijl de omtrekkende beweging werd uitgevoerd, had de commandant van laatstbedoelde strijdkracht echter om 17.00 — met het oog op zijn opdracht — besloten den terugtocht te aanvaarden. Na het vallen van de duisternis vielen de afgezeten ruiters en de toegevoegde infanterie aan en geraakten daarbij in de flank van de terugrijdende gemechaniseerde en gemotoriseerde colonnes. Deze liepen tevens vast tegen hinderlagen langs hun terugtochtswegen, bestaande uit cavalerie-detachementen met licht geschut. De commandant van de gepantserde strijdkracht viel met zijn geheelen staf in handen van den vijand en toen 21 September 7.45 de leiding de oefening afbrak, bleek het moeilijk een overzicht te krijgen in de kluwen van vechtwagens, vrachtauto's en strijders te voet.

Militäir Wochenblatt 1934, nr. 31.

C.

TROTYL OF PENTRIET.

Het in de laatste jaren bekend geworden Pentriet (Pentaerythriettetraanitraat) heeft het groote voordeel, dat de grondstoffen, koolstof, water en lucht, overal in onbeperkte hoeveelheid verkrijgbaar zijn. Over de vraag in hoeverre deze springstof voor artilleristische doeleinden bruikbaar is, wordt door de springstoftechnici heftig gestreden, waarbij de bekende Dr. ALFRED STETBACKER den handschoen voor het Pentriet opneemt.

Van belang is, het oordeel van een artillerist als Luitenant-kolonel b.d. JUSTROW te vernemen. Hij wijst erop, dat de detonatiesnelheid, zoowel als de explosiewarmte hooger zijn dan die van trotyl, maar dat de gevoeligheid voor schokken en de moeilijke en niet ongevaarlijke vervaardiging de algemeene toepassing als vulstof voor brisantgranaten in den weg staan.

In de zuivere springtechniek wenscht men zoo groot mogelijke brisantie en dus groote detonatiesnelheid en explosietemperatuur. Afgezien van de zuivere mijngranaten der zware en zeer zware krombaanartillerie echter, wenscht de artillerist van de brisantgranaat in de eerste plaats scherfwerking. Een te hooge brisantie van de springstof nu kan aanleiding zijn, dat het projectiellichaam in het springpunt te fijn verdeeld wordt, zoodat de snelheid der te lichte scherven snel is uitgeput en de werkingssfeer van het projectiel vermindert. Slechts een diepgaand en systematisch onderzoek door springproeven kan uitmaken in hoeverre in dit opzicht van pentriet voor- dan wel nadeel ten opzichte van trotyl te verwachten is.

Zuiver pentriet is poedervormig, en kan wegens het hooge smeltpunt en de optredende ontledingmogelijkheid niet gegoten worden; ook het persen is gevaarlijk, zoodat het

voor artilleristische doeleinden moet worden geflegmatiseerd door andere stoffen toe te voegen. Kiest men hiervoor paraffine of andere indifferente stoffen, dan gaat het voordeel van de hoogere brisantie gedeeltelijk verloren. Daarom gebruikt men in den laatsten tijd minder gevoelige springstoffen als flegmatiseeringsmiddel, b.v. trotyl of ook wel nitroglycerine; het mengsel wordt pentriniet genoemd. Het is gietbaar, doch laat zich het beste verwerken in deegachtigen toestand. Volgens Dr. STETTBACKER is de brisantie van dit mengsel nog hooger, zonder dat de gevoeligheid toeneemt. In dezen vorm is de nieuwe springstof zeer zeker uitermate geschikt voor den mijnbouw, voor landmijnen, watermijnen en torpedoladingen, alsmede voor luchtbommen, in het algemeen dus voor die doeleinden, waarbij aan de schokveiligheid minder zware eischen worden gesteld, dan voor het gebruik als vulstof voor brisantgranaten bij de artillerie het geval is.

Allereerste eischen voor een algemeen bruikbare springstof voor artillerieprojectielen zijn eenvoudige en gevaarlooze vervaardiging en verwerking, en betrouwbare schokveiligheid. In dit opzicht is trotyl verre te verkiezen boven pentriet en pentriniet, welke meening van den schrijver door den onlangs gestorven Prof. Dr. KAST sterk werd gesteund. Bij behoorlijke, zorgvuldige vervaardiging kan zuiver trotyl zoowel in gepersten als in gegoten toestand, zonder eenig flegmatiseeringsmiddel ook in de zwaarst belaste projectielen van vdragende lange kanonnen zonder eenig bezwaar worden gebruikt.

Onder geen voorwaarde gaat de schr. mede, waar Dr. STETTBACKER de eischen van veiligheid wil verminderen, die men aan munitie stelt bij treffen door infanterieprojectielen en granaatscherven, en wel op grond van oorlogservaringen, en daarbij twijfel uitspreekt omtrent de mate, waarin munitie in het algemeen aan dergelijke eischen voldoet. Naar het oordeel van den schr. is de veiligheid in dit opzicht bereikt, voldoende, indien de b.g. met trotyl gevuld zijn.

Springstoffen met nog grootere explosiewarmte, als Hexogeen, dat de krachtigste bekende springstof schijnt te zijn, vertoonen de nadeelige eigenschappen van pentriet in versterkte mate.

Wehr und Waffen, Juli 1934.

A. E.

LOSSE BLADEN UIT EEN OORLOGSDAGBOEK.

Een ongenoemde schrijver, zich teekenend als „commandant M.”, geeft eenige indrukken, welke blijkbaar zijn geschreven in het tijdvak van 26 Juni tot 19 November 1918.

De lezing van deze bladzijden is zeer leerrijk, vooral omdat men er zoo duidelijk het verschil in geestesgesteldheid in ontwaart, welke bij dezen officier heerscht op de verschillende momenten van den oorlog.

Allereerst 26 Juni '18. De Duitschers hebben de Franschen opnieuw tot aan de Marne teruggedreven, Parijs wordt vrij ernstig bedreigd.

Hoe ziet de schrijver het Fransche Leger?

„Een onvoldoende verdediging; te geringe sterkten, een „esprit combatif” en een „plichtsgevoel van ongelijke grootte, onvoldoende discipline; ernstige lacunes in de op„leiding; bij velen een streven om het niet ernstig met de waarheid te nemen”.

Hoewel de schrijver daarnaast in herinnering brengt, hoe er door velen zeer dapper is gevochten, is dit beeld niet opwekkend.

31 Augustus. De schrijver is ingedeeld bij het Leger, dat in de omgeving van Reims opereert. Hoewel de groote angst van 26 Juni is verdwenen, heerscht nog geen absoluut vertrouwen in de eigen overwinning. In het eigen leger te weinig actie, de taak van de andere legers is zeer zwaar, het Amerikaansche leger heeft weinig waarde, eerst in 1919 zal dat beter zijn.

23 September '18.

Langzaam keert het vertrouwen terug. De kathedraal van Amiens is ongeschonden in tegenstelling met de kathedraal van Reims. Het terrein maakt een meer vreedzamen indruk, al is het krijgsgewoel groot.

13 October '18.

Het vertrouwen rijst. Machtige middelen zijn in werking gesteld. De uitgestrektheid van het front belooft een vooruitgang van verscheidene kilometers.

De Duitschers kunnen wellicht den eersten dag weerstand bieden, maar daarna zullen zij hun terugtocht in een sneller tempo moeten voortzetten.

13 November '18.

De wapenstilstand is geteekend. Het resultaat is nog onbegrepen, het dringt niet geheel tot de geesten door, alles is nog vaag. Eén gevoel overheerscht. Waarom nu het einde?

Waarom niet Duitschland binnenrukken om daar den oorlog voort te zetten. De wapenstilstand, juist op tijd gesloten om den geallieerden te beletten Duitschland binnen te rukken, is een Duitsche handigheid.

19 November '18.

De groote beteekenis van 11 November wordt beseft. En thans de altijd aanwezig geweest zijnde zekerheid „on les aura”.

In een aardige beschouwing geeft de schrijver ons een indruk van de geestesgesteldheid van het Fransche volk, zooals hij deze zag vóór en gedurende den oorlog en den invloed, welke van den oorlog op het Fransche volk is uitgegaan.

Revue d'Infanterie, November '34.

B.

HET DAGBOEK VAN EEN FRONTSOLDAAT.

Nog eenmaal willen wij de aandacht vestigen op een opstel, onder bovenstaand opschrift geschreven door den luitenant E. R.. Thans geeft het ons een inzicht in het groote verschil, beter de tegenstelling, welke in 1917 bestond tusschen den Frontstrijder en hen, die achter bleven. Een verlofganger komt terug aan het front en uit zich als volgt:

„De heilige eenheid? Om openhartig te spreken, zij bestaat slechts werkelijk aan het „front, waar zij onze natuurlijke levenswijze vormt. Hier ademt men tenminste zuivere „lucht in. Hier bestaat niets, dat ons verdeelt. Alles vereenigt ons. Wij hebben dezelfde „uniformen, dezelfde gewoonten, dezelfde activiteit, hetzelfde einde van onze werkzaamheid en als gevolg dezelfde wijze van denken. Wij hebben elkaar voortdurend noodig „en zijn dus solidair. Het doel, dat wij nastreven en waarover niemand discuteert, maakt „ons nog meer solidair. In dit régime worden de verschillen uitgewischt, politieke en „sociale verschillen hebben geen reden van bestaan. Buiten de onvermijdelijke wrijvingen „van de karakters bestaat slechts de goede „camaraderie de combat”.

„Bij hen, die achter bleven, ontbreken deze redenen voor samenhang. Daar is ieder „aan zichzelf overgelaten, ieder strijd om eigen welzijn: de tijden zijn moeilijk!

„Ieder tracht op zijn wijze de vraagstukken, welke zich aan alle zijden opdoen, te „doorgronden. Wij zijn — althans voor het oogenblik — van deze zorgen ontslagen. „Men ziet geschillen, men hoort, men wordt heen en weer geslingerd, ieder gaat met het „toeval op en af. Wij hebben tenminste de wetenschap een taak te vervullen, welke „voor alles gaat en welke al onze krachten opeischt.”

En verder constateert de verlofganger hoe de frontsoldaat wars is geworden van alle conventie en van alle engheid van opvatting, welke achter het front zijn blijven voortbestaan en hoe de frontsoldaat een huiver krijgt, wanneer hij denkt aan die velerlei kleinigheden, welke nu voor hem van geenerlei beteekenis zijn en straks weer een groote rol in zijn leven gaan spelen.

Een kleine, maar interessante schets.

Revue d'Infanterie, September '34.

B.

N.V. NEDERLANDSCHE KABEL FABRIEK - DELFT
GRONDKABEL (MET PAPIER ISOLATIE)
VOOR ZWAK- EN STERKSTROOM
ELECTROLYTISCH KOPERDRAAD **VULMASSA**

C^H. GABIAT

MILITAIR- EN CIVIEL KLEERMAKER
BREITNERLAAN 25 — TEL. 774286 — DEN HAAG

VAN OUDS BEKENDE COUPE - GEVESTIGD SEDERT 1909 - VERLAAGDE PRIJZEN